

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomiky

Diplomová práce

Vzájemný obchod ČR a Ukrajiny

Xenie Ulrichová

© 2015 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Katedra ekonomiky

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Xenie Ulrichová

Provoz a ekonomika

Název práce

Vzájemný obchod ČR a Ukrajiny

Název anglicky

Czech and Ukrainian Mutual Trade

Cíle práce

Cílem práce je analyzovat vývoj vzájemného českého a ukrajinského zahraničního obchodu se zbožím za účelem identifikace základních vývojových trendů a tendencí. Práce identifikuje vývoj pozice Ukrajiny jakožto jednoho z tradičních obchodních partnerů ČR v rámci teritoriální struktury českého zbožího obchodu. V neposlední řadě jsou identifikovány významné faktory ovlivňující vývoj hodnoty, struktury a komparativních výhod v případě vzájemného obchodu.

Metodika

Charakteristika daného problému.

Sběr sekundárních dat v návaznosti na cíl práce a zvolenou metodiku.

Analýza dat prostřednictvím zvoleného statisticko-matematického aparátu.

Vyhodnocení dílčích výsledků.

Syntéza výsledků.

Diskuse získaných výsledků.

Formulování závěrů.

Doporučený rozsah práce

50 – 60 stran

Klíčová slova

Česká republika, Ukrajina, zahraniční obchod, export, import, trend, vývoj, hodnota, objem, faktory, konkurenceschopnost, komoditní struktura

---

Doporučené zdroje informací

- Beneš, V. Zahraniční obchod – příručka pro obchodní praxi. Grada Publishing. 2004. ISBN 80-247-0558-3.
- Cihelková, E. Světová ekonomika: Obecné trendy rozvoje. Praha: C. H. Beck, 2009, ISBN 978-80-7400-155-0.
- Holman, R. Makroekonomie: středně pokročilý kurz. Praha: C.H. Beck, 2004. ISBN 80-7179-764-2.
- Mankiw, N., G. Základy ekonomie, GRADA Publishing, Praha 2000, ISBN 80-7169-891-1.
- Obstfeld, M., Krugman, A. International Economics, Pearson International edition, 2005, ISBN 978-0321293831.
- Svatoš, M. a kol. Zahraniční obchod – teorie a praxe. Grada. První vydání. Praha. 2009. ISBN: 978-80-247-2708-0.

Předběžný termín obhajoby

2015/02 (únor)

Vedoucí práce

doc. Ing. Luboš Smutka, Ph.D.

Elektronicky schváleno dne 11. 3. 2014

prof. Ing. Miroslav Svatoš, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 11. 3. 2014

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 31. 03. 2015

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Vzájemný obchod ČR a Ukrajiny" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 29. 3. 2015

Poděkování

Touto cestou bych ráda poděkovala svému vedoucímu práce doc. Ing. Luboši Smutkovi, Ph.D., za jeho odbornou pomoc, cenné rady a trpělivost při zpracování této diplomové práce.

VZÁJEMNÝ OBCHOD ČR A UKRAJINY

MUTUAL TRADE BETWEEN THE CZECH REPUBLIC AND UKRAINE

Tato diplomová práce se zabývá vzájemným zahraničním obchodem mezi Českou republikou a Ukrajinou. Analýza vývoje jejich vzájemného zahraničního obchodu je především hodnocena na základě desetileté časové řady, konkrétně pro období 1993 – 2013.

Dílčí část práce zkoumá vývoj hodnot, komoditní a teritoriální strukturu, a pomocí metod pro hodnocení komparativní výhody je zkoumána jejich konkurenceschopnost. Na základě komoditní struktury byly poté definovány hlavní vývozní a dovozní artikly zmíněných států. V závěru práce je analyzován vzájemný obchod těchto zemí z hlediska bilance a obratu.

Klíčová slova

Česká republika, Ukrajina, zahraniční obchod, hodnota, obrat, bilance, konkurenceschopnost

The diploma thesis general theme deals with the mutual trade between the Czech Republic and Ukraine. The two countries mutual trade development analysis is mainly based on the decade time line assessment, particularly the period 1993 – 2013 is evaluated.

Part of the thesis explores value development together with commodity and territorial structure. With the use of the method for comparative advantage assessment their competitive ability is examined. Based on the commodity structure the major export and import articles of the above mentioned countries have been defined.

The final part of the thesis introduces the mutual trade analysis of the countries from the trade balance and turnover point of view.

Key words

Czech Republic, Ukraine, foreign trade, value, turnover, trade balance, competitive ability

Seznam zkratek

ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
EU	Evropská unie
HDP	Hrubý domácí produkt
HDP ČR	Hrubý domácí produkt České republiky
HDP/obyv.	Hrubý domácí produkt na obyvatele
HS	Harmonizovaný systém
ITO	Mezinárodní obchodní organizace
Kč	Koruna
LFI index	Lafaye index
Mil.	Milion
Mld.	Miliarda
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR
MZV	Ministerstvo zahraničních věcí
NATO	Severoatlantická aliance
OSN	Organizace spojených národů
RCA	Ballasův index
SITC	Standardní mezinárodní klasifikace zboží
TT	Směnné relace
Tis.	Tisíc
UKRSTAT	Ukrajinský statistický úřad
USA	Spojené státy americké
USD	Americký dolar
VB	Velká Británie
WTO	Světová obchodní organizace
ZO	Zahraniční obchod

Obsah

1 ÚVOD.....	12
2 CÍL A METODIKA PRÁCE.....	13
3 LITERÁRNÍ REŠERŠE	17
3.1 Historický vývoj obchodu.....	17
3.2 Základní pojmy a související termíny.....	18
3.2.1 Půda zahraniční politiky	18
3.2.2 Teritoriální a komoditní struktura zahraničního obchodu.....	19
3.2.3 Vývoz a dovoz	20
3.2.4 Platební a obchodní bilance	21
3.2.5 Komparativní výhoda	21
3.3 Význam zapojení ČR a Ukrajiny do vzájemného obchodu	22
3.4 Hodnocení a měření zahraničního obchodu.....	25
3.5 Obchodní politika ČR a Ukrajiny	26
3.5.1 Bilaterální smlouvy mezi Ukrajinou a Českou republikou.....	27
3.5.2 Nástroje zahraniční obchodní politiky	28
3.6 Důvody pro zapojení do zahraničního obchodu	29
3.7 Překážky zahraničního obchodu	29
3.7.1 Certifikace.....	30
3.7.2 Kvóty	31
3.7.3 Licence.....	31
3.9 Opatření podporující zapojení do mezinárodního obchodu.....	32
3.9.1 Všeobecný systém celních preferencí	32
4 CHARAKTERISTIKA A VÝVOJ ČR A UKRAJINY	33
4.1 Stručná charakteristika a vývoj ČR	33
4.1.1 Ekonomická charakteristika.....	33
4.1.2 Vývoj českého zahraničního obchodu	34
4.1.3 Exportní strategie ČR.....	35
4.1.4 Členství ČR v mezinárodních organizacích.....	36
4.2 Stručná charakteristika a vývoj Ukrajiny.....	37
4.2.1 Cesta Ukrajiny 20. stoletím	38
4.2.2 Oživení hospodářského růstu.....	39
4.2.3 Ekonomická charakteristika.....	40
4.2.4 Exportní strategie Ukrajiny.....	41
4.2.5 Podnikatelské příležitosti na území Ukrajiny	42
4.2.6 Předpoklady pro vývoz a dovoz.....	43
4.2.7 Členství v mezinárodních organizacích	44

4.2.8	Vztah Ukrajiny a WTO	44
4.2.9	Nové partnerství v podobě NATO	45
4.2.10	Vztah Ukrajiny a EU.....	45
5	Analýza ZO ČR A UKRAJINY	47
5.1	Zahraniční obchod ČR.....	47
5.1.1	Zahraniční obchod ČR v období 1999 - 2004.....	47
5.1.2	Období zahraničního obchodu po vstupu do EU	48
5.1.3	Zahraniční obchod ČR v současnosti.....	49
5.1.4	Teritoriální struktura České republiky	50
5.1.5	Komoditní struktura České republiky.....	51
5.2	Zahraniční obchod Ukrajiny	54
5.2.1	Teritoriální struktura Ukrajiny	55
5.2.2	Komoditní struktura Ukrajiny.....	56
6	ANALÝZA VZÁJEMNÉHO ZO ČR A UKRAJINY	59
6.1	Bilance vzájemného zahraničního obchodu od roku 1999	59
6.2	Komoditní struktura.....	61
6.2.1	Vývoj exportovaných komodit z Ukrajiny do ČR.....	61
6.2.2	Vývoj exportovaných komodit z České republiky na Ukrajinu.....	63
6.2.3	Obchodní spolupráce v současnosti	65
6.3	Efektivnost zahraničního obchodu.....	65
6.4	Konkurenceschopnost.....	66
6.4.1	Komparativní výhoda ČR pomocí Lafaeova indexu	67
	ZÁVĚR	68
	SEZNAM LITERATURY	70
	PŘÍLOHY	75

Seznam grafů v textu

Graf č. 1 – Rovnováha zahraniční nabídky exportu a domácí poptávky po importu	19
Graf č. 2 – Dopady zavedení cla	28
Graf č. 3 – Vývoj HDP České republiky v letech 2001 – 2013	32
Graf č. 4 – Vývoj HDP Ukrajiny v letech 2001 – 2013	38
Graf č. 5 – Zahraniční obchod ČR v letech 1999 – 2013	46
Graf č. 6 – Zahraniční obchod ČR po vstupu do EU	47
Graf č. 7 – Teritoriální struktura ČR z hlediska exportu pro rok 2013	49
Graf č. 8 – Teritoriální struktura ČR z hlediska importu pro rok 2013	49
Graf č. 9 – Bilance vývozních a dovozních komodit ČR v letech 2009 – 2013	50
Graf č. 10 – Hlavní vývozní a dovozní položka ČR za posledních 5 let	52
Graf č. 11 – Teritoriální struktura Ukrajiny z hlediska exportu pro rok 2013	54
Graf č. 12 – Teritoriální struktura Ukrajiny z hlediska importu pro rok 2013	54
Graf č. 13 – Vývoj hlavní exportované komodity z Ukrajiny za posledních 5 let	57
Graf č. 14 – Vývoj vývozu a dovozu z ČR na Ukrajinu v letech 1999 – 2013	58
Graf č. 15 – Export přístrojů elektrického záznamu – TV z Ukrajiny do ČR	60
Graf č. 16 – Vliv finanční krize na hliník	61
Graf č. 17 – Meziroční změna vývozu z Ukrajiny do ČR, průměr tempa růstu	61
Graf č. 18 – Hlavní vývozní komodity z Ukrajiny do ČR v letech 1999 – 2013	62
Graf č. 19 – Hlavní vývozní komodity z ČR na Ukrajinu v letech 1999 – 2013	63
Graf č. 20 – Meziroční změna vývozu z ČR na Ukrajinu, průměr tempa růstu	63

Seznam tabulek v textu

Tabulka č. 1 – Přehled základních ekonomických ukazatelů ČR	33
Tabulka č. 2 – Přehled základních ekonomických ukazatelů Ukrajiny	39
Tabulka č. 3 – Zahraniční obchod ČR v období 1999 – 2004	47
Tabulka č. 4 – Zahraniční obchod ČR v období 2005 – 2012	48
Tabulka č. 5 – Saldo obchodní bilance České republiky pro rok 2013	48
Tabulka č. 6 – Hlavních 15 nejvíce vyvezených komodit z ČR pro rok 2013	51
Tabulka č. 7 – Hlavních 15 dovezených komodit do ČR pro rok 2013	51
Tabulka č. 8 – Celkový zahraniční obchod komodit ČR a jejich vývoj	52
Tabulka č. 9 – Saldo obchodní bilance Ukrajiny za rok 2013	53
Tabulka č. 10 – Celkový zahraniční obchod komodit Ukrajiny a jejich vývoj	53
Tabulka č. 11 – Hlavních 15 nejvíce vyvezených komodit z Ukrajiny pro rok 2013	55
Tabulka č. 12 – Hlavních 15 nejvíce dovezených komodit z Ukrajiny pro rok 2013	56
Tabulka č. 13 – Vývoj vzájemného obchodu ČR a Ukrajiny	59
Tabulka č. 14 – Obrat ZO mezi ČR a Ukrajinu na celkovém ZO ČR, atd.	59
Tabulka č. 16 – Vývoj vývozních a dovozních cen ČR v roce 2013 oproti roku 2012	65
Tabulka č. 18 – Komparativní výhoda ČR pomocí Lafaeova indexu, 2009 – 2013	66

Seznam obrázků v textu

Obrázek č. 1 – Přenos hospodářského poklesu ze zahraničí do domácí ekonomiky	23
--	----

Seznam příloh v textu

Příloha č. 1 – Teritoriální struktura ČR z hlediska vývozu a dovozu, 2009 – 2013	74
Příloha č. 2 – Členství UA v mezinárodních organizacích a regionálních uskupeních	75
Příloha č. 3 – Porovnání vývoje HDP mezi Ukrajinou a ČR v letech 2001 – 2003	77
Příloha č. 4 – Členství ČR v mezinárodních organizacích a regionálních uskupeních	78
Příloha č. 5 – Přehled tříd harmonizovaného systému	81
Příloha č. 6 – Vybrané vývozní komodity z Ukrajiny do ČR	82
Příloha č. 7 – <u>Hlavní vývozní komodity z ČR na Ukrajinu v období 1999 – 2013</u>	83
Příloha č. 8 – <u>Komoditní struktura Ukrajiny z hlediska vývozu</u>	84
<u>Příloha č. 9 – Komoditní struktura Ukrajiny z hlediska dovozu</u>	85
<u>Příloha č. 10 – Dobrovolný certifikát shody s ukrajinskými normami</u>	86

1 ÚVOD

Zahraníční obchod se v dnešní době stal natolik významným, že se do něj zapojují jednotlivé země světa bez rozdílu jejich vyspělosti. Každá země v něm má své postavení, které je ovlivněno mezinárodní či politickou situací.

Problematika zahraničního obchodu je značně široká, že bylo nezbytné stanovit pár základních termínů, s nimiž se v této oblasti zajisté setkáme.

Novodobý vzájemný obchod České republiky a Ukrajiny byl započat rokem 1993. Významný byl ale až rok 1995, kdy byla podepsána smlouva o partnerských vztazích a spolupráci. K pozitivnímu vývoji tohoto dvoustranného obchodu docházelo bez přerušení až do roku 2009, do doby ekonomické krize.

V práci je podrobně analyzována teritoriální, komoditní a ekonomická charakteristika jak České republiky, tak Ukrajiny. Během analýzy komoditní struktury byly identifikovány nejen nejčastěji vyvážené a dovážené agregace, ale i artikly, zasažené finanční krizí. Při zpracování samotné práce se tak potvrdilo, že ekonomická krize sebou přináší působení na dynamiku a strukturu obchodní bilance.

Důležitým bodem práce je vymezení hlavních mezinárodních organizací, kterých jsou země součástí, a na jaké úrovni se vyskytuje vztah zemí k Evropské unii.

Ukrajina patří mezi jednu z největších evropských zemí a mezi ústřední partnery Evropské unie. Nemůžeme tedy vyloučit, že i tato země se stane v dohledných rocích platným členem tohoto mezinárodního spojení.

2 CÍL A METODIKA PRÁCE

Tato práce poskytuje přehled o základních vývojových tendencích a trendech vzájemného zahraničního obchodu mezi Českou republikou a Ukrajinou. Součástí hlavní analýzy práce je rozebrání ekonomické a politické situace na Ukrajině, která významně formuje současné i budoucí postavení tohoto státu jak na českém, tak na světovém trhu. Značná část práce je věnována identifikaci komoditní a teritoriální struktury obchodu, která je nadále zpracována do přehledných grafů a tabulek z hlediska nejvýznamnějších položek pro daný stát. Na základě těchto výstupů byly komplexně analyzovány priority těchto dvou zemí a identifikovány nové příležitosti pro zapojení do vzájemného obchodu. Rovněž bylo nutné vymezit vztah těchto zemí k Evropské unii. V rámci tohoto vymezení bylo zjištěno, zda průměrné tempo růstu hodnoty zahraničního obchodu bylo rychlejší, či pomalejší před či po vstupu do Evropské unie.

Cílem předkládané práce je analyzovat vývoj vzájemného českého a ukrajinského zahraničního obchodu.

Problematika zahraničního obchodu je velice obsáhlá, proto aby bylo možné dosáhnout tohoto hlavního cíle, bylo nutné studium odborné literatury a publikací související s tématem, pochopení a proniknutí do významu základních ukazatelů zahraničního obchodu a v neposlední řadě bylo důležité nasbírat množství věrohodných dat, se kterými bylo nadále pracováno.

Teoretická část neboli literární rešerše je věnována obecné charakteristice obou zmíněných zemí. Při zpracování této části byly využity především různé sborníky, věstníky a jiné odborné publikace, které jsou oficiálně zveřejněny na webových stránkách institucí, jež se zabývají obchodní činností. Konkrétně byly využity údaje z „oficiálních stránek Ministerstva průmyslu a obchodu“ (tato organizace pravidelně podává analýzy vývoje ekonomiky a obchodu ve vztahu k zahraničí). Dále mi byly nápomocny „oficiální stránky Českého statistického úřadu“, „oficiální stránky Ministerstva zahraničních věcí“, oficiální stránky velvyslanectví ČR na Ukrajině a „Oficiální portál pro podnikání a export“. Pomocí finančního portálu MINFIN, Ukrajinského statistického úřadu a ČSÚ bylo vymezeno postavení obou zemí z hlediska jejich ekonomické síly, a to v posledních 10 letech, konkrétně:

- Míra růstu HDP

- Míra inflace
- Míra nezaměstnanosti

V úvodní části teoretické práce jsou představeny základní ekonomické pojmy související s daným tématem, např. půda zahraniční politiky, platební bilance, vývoz a dovoz, atd. Cílem této kapitoly je především zprostředkovat základní znalosti a vědomosti dané problematice. Významná část práce je věnována obchodní politice. Této problematice se věnují především následující autoři: Cihelková, ve své knize „*Světová ekonomika: Obecné trendy rozvoje*“, Svatoš a kol. v knize „*Zahraniční obchod*“. Oba jmenovaní autoři hovoří o liberalizaci, tj. odstraňování překážek ve vzájemných ekonomických vztazích mezi aktéry světové ekonomiky. V souvislosti s obchodní politikou, jsou následně popsány nástroje zahraniční obchodní politiky, kterými se jednotlivé země řídí.

Na základě údajů, poskytnutých „*Ministerstvem zahraničních věcí*“ bylo zjištěno, mezi jaké významné mezinárodní organizace zkoumané země patří a jaké bilaterální dohody mají mezi sebou Česká republika s Ukrajinou uzavřeny.

Při naplňování dílčích cílů práce v analýze, byla část mé diplomové práce věnována teritoriální a komoditní struktuře, díky které jsem definovala přední vývozní a dovozní komodity Ukrajiny a ČR. Jejich teritoriální a komoditní struktura byla dále posouzena jak vzájemně, tak z hlediska jejich postavení na světovém trhu. Balcarová (2006) uvádí celou řadu klasifikací, na základě nichž se komodity člení do různých skupin. Předkládaná diplomová práce vymezuje komoditní strukturu České republiky a Ukrajiny pomocí klasifikace harmonizovaného systému (dále jen HS 2). Zvýšená pozornost byla věnována k odhalení takových ukrajinských komodit, které ovlivňují a budou ovlivňovat budoucí vývoj v zemi.

Další část analýzy předkládané práce byla věnována jednomu ze základních ukazatelů pro měření efektivnosti zahraničního obchodu, kterým je index reálných směnných relací (TT – Terms of Trade). Tento ukazatel je definován Neumannem, Žamberským a Jiránkovou (2010) jako poměr cenového indexu exportu a cenového indexu importu. Cenový index exportu vyjadřuje změnu cen vývozu v běžném oproti základnímu období. Cenový index importu vyjadřuje změnu cen dovozu v běžném oproti základnímu období. Vyjadřují tedy vztah mezi růstem, případně poklesem vývozních a dovozních cen.

Výpočet směnných relací byl proveden pro ČR na základě položek, které jsou

klasifikovány podle Standardní mezinárodní obchodní klasifikace (SITC).

Tyto směnné relace jsou počítány na bázi následujícího ukazatele:

kde:

TT   *směnné relace*
I_{pex}   *cenový index exportu*
I_{pim}   *cenový index importu*

$$TT = \frac{I_{pex}}{I_{pim}}$$

Na tyto základní ukazatele je dále navázána kapitola věnovaná teorii komparativní výhody, která byla vyvinuta Davidem Ricardem. Ve svém díle „*Zásady politické ekonomie a zdanění*“ v roce 1817, řeší některé nedostatky teorie absolutní výhody a dokazuje, že i bez této výhody, může být mezinárodní obchod výhodný.

Měření konkurenceschopnosti komoditní struktury jsem využila na základě analytické metody pro hodnocení komparativní výhody dané země v rámci referenční skupiny.

Pomocí této metody byla komparativní výhoda analyzována pro roky 2009, 2010, 2011, 2012 a 2013. Metoda byla aplikována na komodity členěné dle mezinárodní klasifikace zboží (SITC).

Pro výpočet existuje řada metod, mnou využitá analytická metoda pro měření konkurenceschopnosti komoditní struktury byla **Lafay index** (LFI).

Tento index je větší, čím větší je projevená komparativní výhoda v oboru a také čím je větší význam oboru ve srovnání s ostatními obory na zahraničním trhu. Zároveň tento index bere v úvahu jak export, tak import. Definice Lafayova indexu vychází z metodologie z roku 1992 a jeho **výpočet je prováděn následovně:**

kde:

j   *komodita*
x   *export*
m   *import*

$$LFI_j = 100 \left(\frac{x_j - m_j}{x_j + m_j} - \frac{\sum_{j=1}^N (x_j - m_j)}{\sum_{j=1}^N (x_j + m_j)} \right) \frac{x_j + m_j}{\sum_{j=1}^N (x_j + m_j)}$$

Pro správnou interpretaci výsledků je důležité vědět, že v případě, že hodnota LFI je

větší než nula, země má u dané komodity komparativní výhodu a naopak.

Analýza vývoje vzájemného zahraničního obchodu je především hodnocena na základě desetileté časové řady, počínaje rokem 1999, kdy docházelo ke stoupající tendenci obchodních vztahů mezi Ukrajinou a Českou republikou.

Vývoj této časové řady je sledován pomocí následujících ukazatelů:

- Tempo růstu	$k_t = \frac{y_t}{y_{t-1}} \cdot 100$	pro $t = 2, 3, \dots, n$
- První diference	$dy_t = y_t - y_{t-1}$	pro $t = 2, 3, \dots, n$

Během zpracování dat, ale i při vypracování samotné práce, byla také nezbytnou součástí komunikace, ať už se jednalo o komunikaci písemnou či ústní, verbální či neverbální. Také byla nutná cizojazyčná literatura. Především se jednalo o „*Ukrajinský statistický úřad*“, stránky poskytující *aktuální celní informace z Ukrajiny*, stránky poskytující *legislativní předpisy Ukrajiny*, stránky „*Světové obchodní organizace*“ (WTO) a „*Mezinárodního obchodního centra*“ (ICT).

Zkoumání vývoje zahraničního obchodu České republiky bylo rozděleno do 3 časových úseků:

- Zahraniční obchod České republiky v období 1999 – 2004
- Období zahraničního obchodu ČR po vstupu do EU
- Zahraniční obchod ČR v současnosti

Hlavní důvod pro rozdělení časové řady na tři jednotlivé části, byl mezní rok 2004. V tomto roce vstoupila České republiky do Evropské unie, čímž došlo v zemi k ovlivnění jak ekonomické tak legislativní stránky. Tento vstup zemi zajistil nové, nepoznané ekonomické období.

3 LITERÁRNÍ REŠERŠE

3.1 Historický vývoj obchodu

Z pohledu ekonomické teorie lze obchod definovat jako reálné a finanční hospodářské transakce vztahující se ke směně zboží a služeb.

Vývoj zahraničního obchodu se v průběhu let formoval do podoby, jak ho známe dnes. Štěrbová (2013) jeho vývoj člení na čtyři velká období: antické období, období obchodních stezek, Novou dobu a moderní období.

Hlavní tepnu obchodu tvořily v antickém období následující země: Egypt, Indie, Babylon, Fénicie, Řecko a Řím, které obchodovaly se zbožím jako víno, olej, keramika, železo, atd. V období středověku docházelo k rychlému rozvoji měst a utvářely se tak obchodní stezky s tradičními předměty obchodu. Třetí vývojovou a významnou etapou byla Nová doba, především proto, že došlo k rozvoji námořní plavby. Během této doby také došlo k přechodu od naturálního hospodářství k peněžnímu a k rozvoji obchodního, směnečného a námořního práva.

Směnečné období často označované jako barter, je považováno jako nejstarší typ obchodu. S rozvojem mezinárodního obchodu a s rostoucí dělbou práce se však bartery postupně přestaly využívat (SVATOŠ, 2009).

Jedním z důvodů, proč se barter stal pro ekonomiky nedostatečným, byla jeho obtížná dělitelnost například u živých zvířat, s čímž souvisely i vysoké transakční náklady. Obchodníci tak začali vyžadovat jakýsi „všeobecný prostředek“, po kterém by byla trvalá poptávka. Původním prostředkem byl drahý kov (zlato, stříbro, ale i slonovina). Především šlo obchodníkům o to, aby byl tento prostředek vysoce cenově hodnocen a z dlouhodobého hlediska by měl stálou hodnotu (MULAČOVÁ, 2013).

V dalším vývoji mezinárodního obchodu, byl kladen nový požadavek na prostředek směny, a tak se začaly využívat kovové mince. Z důvodu nepraktičnosti a velké váhy mincí se však postupně zavedly peníze papírové. Papírové peníze s určitou peněžní hodnotou se staly neodmyslitelnou součástí každodenního života moderní společnosti.

3.2 Základní pojmy a související termíny

Abychom celou problematiku práce správně pochopili, budou v této kapitole přiblíženy a definovány základní pojmy zahraničního obchodu a termíny s těmito pojmy související, konkrétně půda zahraniční politiky, teritoriální a komoditní struktura zahraničního obchodu včetně jejího členění, vývoz a dovoz, platební obchodní bilance a komparativní výhoda.

3.2.1 Půda zahraniční politiky

Nutností firem před vstupem na daný zahraniční trh, je prozkoumat jeho politické, právní i ekonomické prostředí. Stabilní prostředí má pozitivní vliv na zapojení zemí do procesu internacionalizace. Naopak nestabilní prostředí drží ekonomiku v izolaci.

Opět lze toto tvrzení aplikovat na finanční krizi, kterou sebou přineslo nestabilní prostředí, což mělo za následek zpomalení zahraniční aktivity.

V rámci politického a právního prostředí jsou zkoumány politické systémy, politická stabilita, vztah k zahraničním firmám, právní úprava podnikání zahraničních subjektů a mnoho dalších.

V ekonomickém prostředí zkoumáme hospodářskou politiku vlády, kurzovou politiku, základní makroekonomické ukazatele a především jejich vývoj (MACHKOVÁ, 2009).

Jaký vliv mají tyto ukazatele na obchod České republiky a Ukrajiny, bude nadále rozebráno v praktické části této diplomové práce.

Rozsah zapojení domácí ekonomiky do zahraničně obchodních vztahů závisí na míře její otevřenosti, velikosti a ekonomické vyspělosti.

Kunešová H. a Cihelková E. (2006) ve své knize Světová ekonomika popisují, že nejčastěji využívanými ukazateli, pro poskytnutí informace o stupni otevřenosti dané ekonomiky jsou poměr exportu nebo importu k hrubému domácímu produktu.

Oproti tomu Kalínská E. (2010) uvádí, že míra otevřenosti ekonomiky je dána jejím rozměrem. V případě menšího vnitřního trhu, je větší otevřenost ekonomiky. Pokud je však velikost trhu stejná, poté jsou to vyspělé státy, kdo mají větší podíl zahraničního obchodu na hrubém domácím produktu.

Cihelková (2007) se domnívá, že otevřenost ekonomiky lze hodnotit na základě využití analýzy teritoriální a komoditní struktury jejího zahraničního obchodu.

3.2.2 Teritoriální a komoditní struktura zahraničního obchodu

V rámci zahraničního obdobně mezinárodního obchodu lze zkoumat teritoriální a komoditní strukturu.

Teritoriální neboli územní struktura vypovídá o tom, se kterými zeměmi nebo regiony daný stát nejčastěji obchoduje, do kterých zemí nejčastěji vyváží a kdo nejvíce do dané země dováží.

Komoditní struktura zahraničního obchodu zkoumá podíl jednotlivých skupin zboží na vývozu a dovozu. Na základě zbožové struktury je zkoumáno zboží, které dovážíme a které zboží vyvážíme.

Pro rozčlenění komoditní struktury do různých skupin existuje celá řada klasifikací (Balcarová; 2006). Tato členění mohou být z hlediska statistického nebo funkcionálního. Funkcionální klasifikace standardizují a zjednodušují strukturální analýzu zahraničního obchodu. Zvýšená pozornost teritoriální a komoditní struktuře bude věnována v analýze této diplomové práce. Komoditní struktura Ukrajiny a České republiky bude řešena pomocí následujících klasifikací:

- **Standardní mezinárodní klasifikace zboží (SITC)**

SITC-0 Potraviny a živá zvířata

SITC-1 Nápoje a tabák

SITC-2 Surové materiály, nepoživatelné, s výjimkou paliv

SITC-3 Minerální paliva, maziva a příbuzné materiály

SITC-4 Živočišné a rostlinné oleje, tuky a vosky

SITC-5 Chemikálie a příbuzné výrobky jinde neuvedené

SITC-6 Tržní výrobky tříděné hlavně podle materiálu

SITC-7 Stroje a dopravní prostředky

SITC-8 Průmyslové a spotřební zboží

SITC-9 Komodity a předměty obchodu jinde nezatříděné

Na základě této klasifikace je vyjádřena nomenklatura, utřídění zboží do skupin, které vede k usnadnění obchodního styku a vzájemné srovnatelnosti seznamů zboží.

- **Harmonizovaný systém popisu a číselného označování zboží**

Celní správa ČR řeší podstatu této mezinárodní klasifikace zboží v rozdělení zboží dle názvu třídy, rozčlenění zboží do kapitol a podkapitol a zařazení zboží dle směrodatných čísel. Harmonizovaný systém je spravován Světovou celní organizací (WCO), (Úřední věstník EU). Hlavní třídy harmonizovaného systému jsou uvedeny v příloze č. 1

3.2.3 Vývoz a dovoz

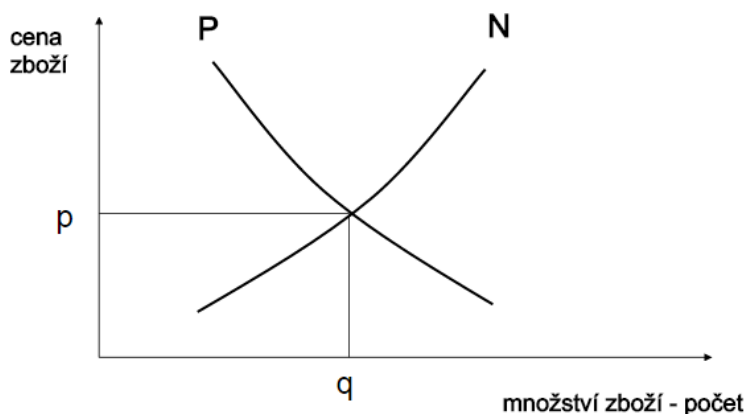
Vývoz představuje v tuzemsku vyrobené zboží nebo služby, které jsou prodávány do zahraničí.

Dovoz představuje hodnotu zboží přijatého ze zahraničí, které bylo dovezeno do tuzemska. Pokud je hodnota dovozu větší než hodnota vývozu, mluvíme o pasivní bilanci. Je-li však hodnota opačná, jedná se o aktivní obchodní bilanci. Zároveň je vývoz i dovoz závislý na výši reálného měnového kurzu.

Z hlediska makroekonomického rozlišujeme pojem čistý vývoz, což je rozdíl mezi vývozem a dovozem.

Rovnováha zahraniční nabídky exportu a domácí poptávky po importu je znázorněna na následujícím obrázku:

Graf č. 1 Rovnováha zahraniční nabídky exportu a domácí poptávky po importu

Zdroj: International economics, Krugman a Obsfield, 2003

3.2.4 Platební a obchodní bilance

Platební bilance je systematický statistický záznam či výkaz, který zachycuje veškeré peněžní i reálné toky mezi domácí ekonomikou a zbytkem světa za časové období. Je nutné zkoumat výsledný stav na jednotlivých účtech. Platební bilance, která je analyzována z hlediska své struktury má pak větší vypovídací schopnost (ŽÍDEK, 2006).

Obchodní bilance zachycuje vztah mezi celkovou hodnotou vývozu a dovozu dané země a jejich součet představuje obrat zahraničního obchodu.

Jak se vyvíjela obchodní bilance obou zkoumaných zemí, je uvedeno v analýze této diplomové práce.

3.2.5 Komparativní výhoda

Podle teorie Davida Ricarda by se země měla vzdát produkce té komodity, kterou vyrábí méně efektivně, ve prospěch komodity, jejíž produkce je efektivnější (ŠTRACH, 2009).

Jiránková, Neumann a Žamberský (2010) definují komparativní výhodu jako relativně největší absolutní výhodu, pokud má země absolutní výhodu při výrobě obou komodit, nebo naopak jako relativně nejmenší absolutní nevýhodu v případě, že má země absolutní nevýhodu při výrobě obou komodit.

Co se týče českých výrobků, jejich zachování komparativní výhody na Ukrajině je především v příznivé ceně při dané kvalitě, ve znalosti místního prostředí, obchodních zvyklostí, v jazykové vybavenosti a podobnosti, kvalitě a spolehlivosti výrobků (Zastupitelský úřad ČR v Ukrajině, 2012).

Na základě důkladných výpočtů je v praktické části vymezena a dopodrobna vysvětlena kapitola komparativní výhody mezinárodního obchodu na Ukrajině. Jak již bylo dříve zmíněno, měření konkurenceschopnosti komoditní struktury bylo provedeno na základě analytické metody pro hodnocení komparativní výhody dané země, a to konkrétně pomocí Lafayeva indexu.

3.3 Význam zapojení ČR a Ukrajiny do vzájemného obchodu

Spolupráce mezi Ukrajinou a Českou republikou je založena na mnohých společných faktorech. Česká republika hodnotí zapojení Ukrajiny do integračních procesů jako přínos k budování občanské společnosti v zemi a k upevňování lidských práv a občanských svobod. Ukrajina byla jako jedna z prvních zemí světa, která navázala na diplomatické vztahy s Českou republikou v době vzniku její nezávislosti (MZV Ukrajiny, 2012).

V roce 2004 ekonomickou a obchodní spoluprací těchto zemí ovlivnilo vstoupení České republiky do EU, kdy byl jejich vzájemný zahraniční obchod řízen Dohodou o partnerství a spolupraci.

V dnešní době, je zahraniční obchod tím, co propojuje jednotlivé státy k vzájemným obchodním směnám a stává se tak nepostradatelnou složkou mezinárodních vztahů. Snahou firem pronikajících na zahraniční trh je zvyšování jejich zisku, zvyšování podvědomí o značce a především pronikání na nové trhy, kde se pro ně otevírá možnost získat nové zkušenosti, informace nebo technologické postupy.

Machková (2006) uvádí další nejčastější důvody, proč se podniky snaží o rozvoj mezinárodních aktivit: hledání nových příležitostí, snaha o výhodné dovozy, prodloužení cyklu tržní životnosti výrobku, zájem o spolupraci s kapitálově silnou zahraniční firmou atp.

Čím větší je vzájemná hospodářská provázanost dvou nebo více zemí, tím jsou celkové vztahy těchto zemí stabilnější. Vnější ekonomické vztahy potom lze označit jako formu vztahů, která silně podporuje mírovou spolupraci a snižuje riziko konfliktu (SVATOŠ, 2009).

Oba výše zmíněné názory autorů potvrzuje i Ministr českého zemědělství, který chce posílit obchodní i politické vztahy s Ukrajinou. Ministr zemědělství M. Jurečka se domnívá, že obchodní spolupráce s Ukrajinou je pro ČR důležitá. Věřící, že pro mnoho českých firem najdou nové příležitosti, které vzájemný obchod ještě více posílí (ČTK, 2014).

Shrneme-li výše uvedené, **hlavními důvody pro realizaci zahraničního obchodu** jsou:

- Snaha o ekonomickou a obchodní spolupráci,
- Odlišnost výrobních podmínek mezi oblastmi,
- Prodloužení cyklu tržní životnosti výrobku,
- Úspora nákladů ve formě levnějších dovozů,
- Rozdíly ve spotřebitelském vkusu,
- Podpora mírové spolupráce.

Cílem zahraničního obchodu je propojit veškeré státy do jednoho mezinárodního ekonomického systému. Světová ekonomika představuje jak z hlediska historického, tak logického, že internacionalizace všech aspektů světové ekonomiky začala právě oběhem zboží (MICHAJLUŠKIN, 2008).

Jedna z definic uvádí, že mezinárodní obchod je souhrn zahraničněobchodních aktivit dvou a více národních ekonomik, shodují-li se jejich hranice s hranicemi ekonomik a je tak součtem dvou a více zahraničních obchodů (ŠTĚRBOVÁ, 2013).

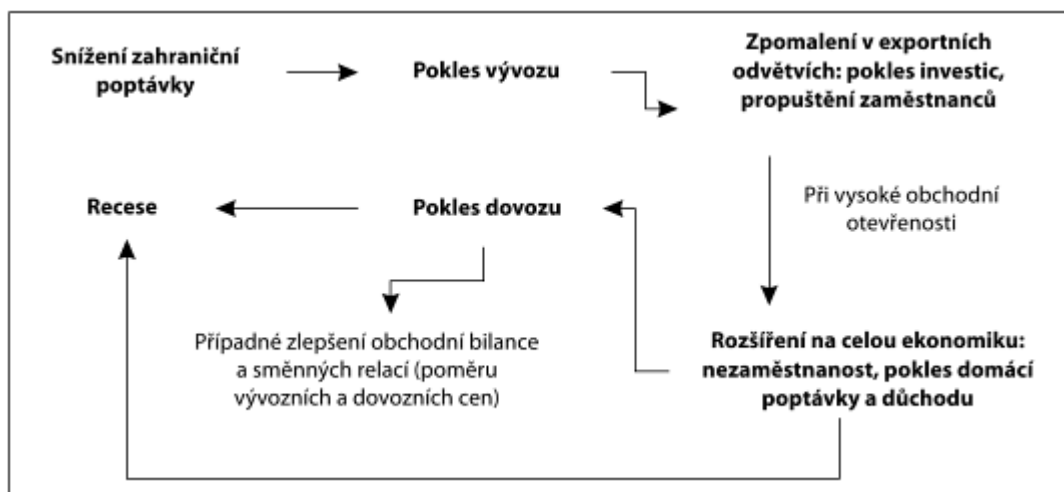
Z výše uvedených definic vyplývá, že mezinárodní obchod rozšiřuje a propojuje síť několika zahraničních obchodů.

Zahraníční obchod zaznamenává i řadu specifíků, které mohou mít i negativní dopad na země. Hlavními negativními problémy jsou zejména (ŠTĚRBOVÁ, 2013):

- Problém nepříznivé specializace
- Problém nedostatečné vyspělosti
- Problém zranitelnosti

Následující obrázek zachycuje již zmíněný problém zranitelnosti, kdy dochází díky vysoké otevřenosti ekonomiky v obchodě k tomu, že se stává jedním z kanálů přenosu recese ze zahraničí. K této situaci dojde po snížení zahraniční poptávky, díky které poklesne vývoz, čímž dojde ke vzniku příčiny zpomalení v exportních odvětvích. Za podmínky vysoké obchodní otevřenosti se tento problém rozšíří na celou ekonomiku. Dochází k poklesu domácí poptávky a důchodu, nezaměstnanosti, poklesu dovozu a ke vzniku recese.

Obr. č. 1 Přenos hospodářského poklesu ze zahraničí do domácí ekonomiky

Zdroj: Štěrbová (2013)

Výše zmíněný problém lze aplikovat na finanční krizi, která vypukla v roce 2008. Jedním z důvodů proč byla zasažena naše země finanční krizí, je její vysoká ekonomická otevřenost. V České republice, ale i v jiných zemích (Ukrajíně), tak došlo ke krizi vyvolanou prudkým poklesem zahraniční poptávky, především z důvodu velké závislosti na evropských státech. Mimo jiné, tato krize zapříčinila pokles nejen HDP ale i obratu zahraničního obchodu (Graf č. 3 – Vývoj HDP ČR v letech 2001 - 2013), z kterého je možné vyčíst, že zahraniční obchod ČR se v roce 2009 oproti roku 2008 snížil o 13,5%.

3.4 Hodnocení a měření zahraničního obchodu

Pro hodnocení zahraničního obchodu je využíváno několik hledisek. První hledisko je efektivnost, snaha soustředit exportní politiku na ty výrobky, kde může země dosáhnout maximálních úspor společenské práce. Dalším důležitým hlediskem je proporcionalita. Toto hledisko zohledňuje takové země, jež mají komplexní surovinovou základnu a jsou schopné pokrýt potřeby vlastní domácí průmyslové výroby. Třetím hlediskem je demonstrativní efekt. Jde o demonstraci světového technického, designového, módního trendu, kterým může být ovlivněn společenský a ekonomický pokrok (SVATOŠ, 2009).

Významnou úlohu tvoří ZO především v malých nebo ekonomicky vyspělých zemích, které mají vysoký podíl zahraničního obchodu na HDP a vyznačují se velkou mírou otevřenosti v obchodě. Podle Plchové a Jirgese (1993) v těchto zemích plní následující funkce: transformační, růstovou a zahraniční obchod jako bariéra zahraničního růstu.

Transformační funkce přeměňuje strukturu domácí produkce na strukturu žádoucí. Jedná se především o odlišné přírodní a ekonomické podmínky. Prostřednictvím působení transformační funkce v zahraničním obchodě dochází k růstu hospodářské vyspělosti země a k diferenciaci potřeb ve společnosti (ŠTĚRBOVÁ, 2013).

Růstová funkce zahraničního obchodu je vytvářena společně se specializačním profilem země, a to zejména tam, kde je struktura domácí ekonomiky výrazně ovlivněna vývozní výkonností a konkurenceschopností výrobků dané země na zahraničních trzích.

Funkce jako bariéra zahraničního růstu nastává v situaci, kdy dovozy ze zahraničí působí negativně na strukturu domácí výroby a snižují tak objem vyráběné produkce v tuzemsku (FOJTÍKOVÁ, 2009).

Měření efektivnosti zahraničního obchodu je v praktické části diplomové práce počítáno na základě indexu reálných směnných relací.

3.5 Obchodní politika ČR a Ukrajiny

Obchodní politika každé země vychází v zásadě ze dvou rozdílných koncepcí:

- protekcionismu
- liberalismu.

Protekcionismus, charakterizovaný pasivním přístupem má za úkol dosáhnout plynulého reprodukčního procesu. Hlavním principem protekcionismu je zavedení různých opatření na podporu domácí produkce.

Většina zemí se stále ztotožňuje s merkantilistickou teorií ve snaze podpořit co nejvíce vývoz a naopak bránit dovozu.

Kalínská (2010) definuje tento směr jako filtr negativních vnějších vlivů přicházející z okolního ekonomického prostředí. Tento směr se uplatňuje především pomocí tarifních a netarifních nástrojů.

Naopak aktivní přístup spočívá v nezasahování státu do mezinárodního obchodu. Tento směr vychází z liberalistického ekonomického pojetí, kde úloha státu spočívá ve vytvoření prostoru pro vývozce a odstranění překážek, které vývozcům brání vstoupit na zahraniční trh. Pro vyspělejší země je právě aktivní přístup hlavním motorem pro zapojení do internacionalizace (SVATOŠ, 2009).

Dále lze obchodní politiku rozdělit na základě toho, jak je obchodní politika uplatňována v ekonomických vztazích.

Obchodní politika dvoustranná neboli bilaterální zahrnuje obchod se třetími zeměmi, s regiony či regionálními sdruženími, jejichž jsou tyto země členy. Dohody na mnohostranné úrovni, jinými slovy multilaterální probíhají v ujednání se Světovou obchodní organizací nebo Organizací pro ekonomickou spolupráci a rozvoj (FRIČOVÁ, 2013).

Obchodní politika je nedílnou součástí všech politik státu, jejichž prostřednictvím stát řídí zahraniční vztahy mezi zeměmi a jejich veškerý rozvoj (ŠTĚRBOVÁ, 2013).

Na základě výše uvedeného, můžeme konstatovat, že Česká republika a Ukrajina má obchodní politiku dvoustrannou a její řešení probíhá na základě bilaterálních dohod. Ukrajina v tomto vztahu zastupuje postavení třetí země.

3.5.1 Bilaterální smlouvy mezi Ukrajinou a Českou republikou

Obchodní vztahy České republiky a Ukrajiny jsou zajištěny na základě bilaterálních dohod. Konkrétně je mezi těmito státy podepsáno 87 smluv, které se zabývají různými oblastmi (Ukrajinské Ministerstvo hospodářského rozvoje a obchodu, 2014).

Řada významných setkání, která vedla k rozšiřování ukrajinsko-české oboustranné spolupráce, probíhala pod vedením zesnulého prezidenta Václava Havla a bývalým prezidentem Ukrajiny L. D. Kučmy (Ministerstvo zahraničních věcí Ukrajiny, 2012).

Mezi některé další vybrané smluvní dokumenty týkající se oblasti obchodně-ekonomické spolupráce těchto zemí patří (Ministerstvo zahraničních věcí, 2014):

- *Smlouva o partnerských vztazích a spolupráci, Praha, 1995;*
- *Dohoda mezi vládou ČR a vládou Ukrajiny o vzájemné pomoci v celních otázkách, Praha, 1997;*
- *Dohoda mezi vládou ČR a vládou Ukrajiny o mezinárodní silniční dopravě, Kyjev, 1997;*
- *Dohoda mezi vládou ČR a vládou Ukrajiny o letecké dopravě, Kyjev, 1997;*
- *Dohoda mezi vládou ČR a vládou Ukrajiny o spolupráci v boji proti organizovanému zločinu, terorismu a nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami, Kyjev, 1997;*
- *Dohoda mezi vládou České republiky a vládou Ukrajiny o zamezení dvojímu zdanění a zabránění daňových úniků v oboru daní z příjmů a majetku, Kyjev, 1997;*
- *Dohoda mezi vládou České republiky a vládou Ukrajiny o spolupráci v oblasti jaderné energetiky a jaderného průmyslu, Kyjev 1997;*
- *Protokol o poskytování úvěrů na financování vývozu zboží a služeb z České republiky na Ukrajinu;*
- *Dohoda mezi vládou ČR a kabinetem ministrů Ukrajiny o ekonomické, průmyslové a vědeckotechnické spolupráci, 16. 3. 2006;*
- *Dohoda o spolupráci mezi Úřadem pro standardizaci, metrologii a zkušebnictví ČR se Státním výborem Ukrajiny pro technickou regulaci a spotřebitelskou politiku, Kyjev, 2009;*
- *Protokol mezi Statistickým úřadem ČR, Generálním ředitelstvím cel ČR, Státní celní službou Ukrajiny a Státním výborem Ukrajiny pro statistiku o spolupráci v oblasti výměny celních a statistických informací, Kyjev, 2009, atd.*

3.5.2 Nástroje zahraniční obchodní politiky

Česká republika díky členství v EU, používá v rámci SOP klasické nástroje mezinárodní obchodní politiky. Tyto nástroje můžeme rozčlenit dle povahy (omezení tarifní a kvantitativní) a podle subjektu přijímajícího opatření (autonomní opatření a smluvní opatření). Rozsah nástrojů obchodní politiky je v podstatě otázkou působnosti Smlouvy o ES (CIHELKOVÁ, 2003).

Machková (2009) uvádí, že nástroje používané pro realizaci obchodní politiky lze dělit do několika skupin, přičemž základní dělení je dělení na smluvní nástroje obchodní politiky, autonomní nástroje obchodní politiky a proexportní nástroje obchodní politiky.

Za tarifní nástroje obchodní politiky jsou považována cla, což jsou dávky vybírané při přechodu zboží přes hranice daného celního území. Exportní a importní kvóty představují kvantitativní omezení dovozu. Efekty zavedení těchto i dalších nástrojů jsou rozdílné při uvažování malé či velké ekonomiky.

Dle Kalínské (2010) se v současné době více prosazují nástroje netarifní. Mezi takové nástroje patří celní přírážky, dovozní depozita, tarifní kvóty, antidumpingová opatření, různá kvantitativní opatření, atd.

Ministerstvo zahraničních věcí ČR ve své Koncepci zahraniční politiky přizpůsobuje své nástroje na základě rychle a různorodě se měnícímu mezinárodnímu prostředí. Mezi hlavní nástroje zařazuje bilaterální i multilaterální diplomacii, aktivity vyplývající z členství ve spojených organizacích, nástroje k prosazování ekonomických zájmů, regionální spolupráce, atd.

Ekonomická diplomacie slouží k prosazování politik vlády v oblasti výroby, pohybu nebo výměny zboží, služeb, práce a investic směrem do a ze zahraničí (MZV, 2014).

Ukrajina jakožto člen Světové obchodní organizace musí splňovat a dodržovat závazná pravidla a podmínky, nařízené pro členy WTO.

3.6 Důvody pro zapojení do zahraničního obchodu

Mezi hlavní důvody podporující mezinárodní směnu lze zařadit: (JAMBOROVÁ, 2011).

- **zvýšení spotřeby, ale i zvýšení efektivity výroby a hospodářství jako celku**

levnější zboží a ve větší kvalitativní šíři vede k rostoucí spotřebě, zároveň tak zahraniční konkurence nutí producenty k efektivitě a lepšímu využití omezených zdrojů, které ekonomika má

- **dostupnost technologií a kapitálových statků**

dovoz nových technologií představuje výhodu především v získání nových poznatků

- **dovoz pracovně náročné produkce**

tato podpora dopomáhá k utlumování pracovně náročných výrob a zároveň tak dochází k modernizaci některých odvětví

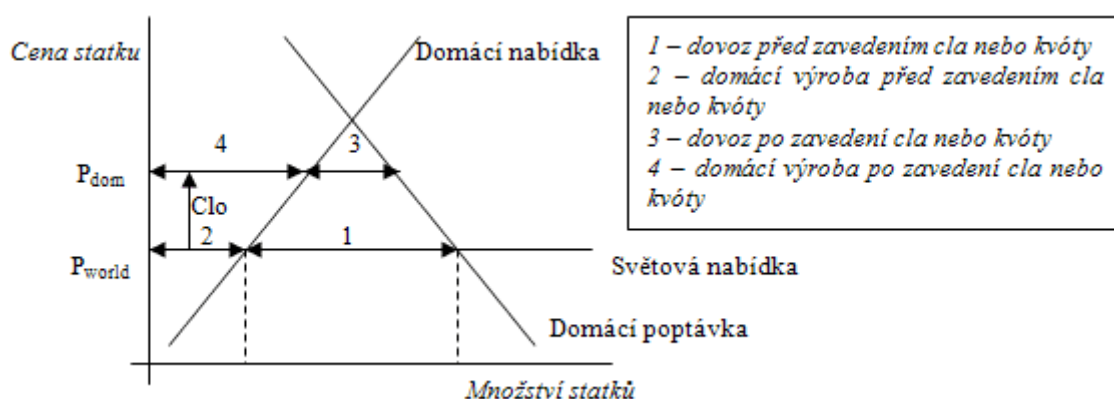
- **odlišnost ve výrobních faktorech**

každá země je obdařena jinými přírodními zdroji, surovinami, výrobními podmínkami, atd.

3.7 Překážky zahraničního obchodu

Za bariéry mezinárodního obchodu lze považovat zejména cla. Tato nejstarší forma obchodní politiky plní dvě funkce. Za prvé se clo stává dodatečným příjmem státního rozpočtu a za druhé plní funkci ochrannou (MULAČOVÁ, 2013). Dopady zavedení cla znázorňuje následující obrázek:

Graf č. 2 Dopady zavedení cla

Zdroj: Samuelson, Nordhaus, 2007

Mezi další překážky obchodu můžeme zařadit:

- kvóty na zboží
- licence
- importní depozita
- mezinárodní kartely
- dopravní náklady
- certifikace

Pro Ukrajinu představují nejvýznamnější překážku tyto nástroje:

- **certifikace**
- **kvóty**
- **licence**

3.7.1 Certifikace

Bartůňková a Paulík (2011) definují certifikaci jako postup uskutečněný dle pravidel certifikačního systému. Tento postup vypovídá, že identifikovaný výrobek se shoduje se specifickou normou nebo jiným normativním dokumentem.

Certifikace zbožových položek je jednou z nejvýznamnějších technických překážek dovozu zboží na Ukrajinu. Tato certifikace je prováděna v souladu s mezinárodními normami a na základě Dohody o technických bariérách v obchodu WTO. Na Ukrajinu je kladen velký tlak, aby byla vytvářena stejná úroveň technických požadavků na kvalitu dováženého zboží, jako je tomu ve vztahu k domácím výrobcům. Certifikační procedury jsou ze strany zahraničních dovozců hodnoceny jako složité, nepřehledné a nepřiměřeně nákladné (Ministerstvo zahraničních věcí, 2014).

Při certifikaci určité dodávky zboží na Ukrajinu jsou požadovány následující doklady (Zastupitelský úřad ČR v Ukrajině, 2012):

- Vyplněný formulář s žádostí o certifikaci,
- Kontrakt na dodávku zboží,
- Faktura (Invoice),
- Certifikát původu zboží.

Dále existuje také *dobrovolný certifikát* shody s ukrajinskými normami. Tento certifikát především zajistí větší důvěru ukrajinských klientů. Vzor tohoto dobrovolného certifikátu je zobrazen v příloze č. 10 této diplomové práce.

3.7.2 Kvóty

Dovozní kvóta se vyznačuje jako limit pro množství statku, které lze vyrobit v zahraničí a prodat v tuzemsku (MANKIW, 1999).

Zavedení kvóty snižuje množství dovozu, ale současně i zvyšuje cenu. Její nárůst je dán cenovou elasticitou domácí nabídky, která musí pokrýt vzniklou mezeru mezi domácí poptávkou a nabídkou (KALÍNSKÁ, 2010).

Ukrajina používá následující druhy kvót, přičemž na každý druh zboží připadá pouze jedna kvóta: globální, skupinové, individuální, antidumpingové, kompenzační a speciální (Ministerstvo zahraničních věcí, 2014).

3.7.3 Licence

Co se týče dovozních a vývozních licencí i tohoto opatření existuje několik druhů. Především se jedná o následující: generální, jednorázová, otevřená, antidumpingová, kompenzační, speciální, atd.

Licence a kvóty jsou v zemi zaváděny v případech stanovených v Zákoně o zahraniční ekonomické činnosti nebo rozhodnutím Kabinetu ministrů. Z celé řady dovozních nebo vývozních licencí lze aplikovat na každý druh zboží pouze jeden druh licence (Zastupitelský úřad ČR v Ukrajině, 2012).

3.9 Opatření podporující zapojení do mezinárodního obchodu

3.9.1 Všeobecný systém celních preferencí

Velice často do struktury zahraničního obchodu zasahuje stát ve formě zvolených nástrojů k naplnění vytyčených cílů.

Všeobecný systém celních preferencí patří mezi obchodně politické opatření, které pomáhá nejvíce zaostalým zemím nebo rozvojovým zemím exportovat své výrobky na nové trhy do Evropské unie. Zároveň je jejich primárním úkolem napomáhat v odstranění chudoby a prosazování udržitelného rozvoje. Začátkem roku 2014 vstoupilo v platnost nové ujednání pro poskytování preferenčního zacházení v rámci systému GSP, stanovené nařízením Evropského parlamentu a Rady EU č. 978/2012 (Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2014).

Tento systém je tvořen třemi režimy (obecným režimem, GSP+ režimem a zvláštním režimem EBA).

Co se týče Ukrajiny, patří tato země do režimu **GSP+ režim**. Tento speciální a pobídkový režim je pro udržitelný rozvoj a řádnou správu věcí veřejných, umožňující zranitelným rozvojovým zemím bezcelní dovoz na trh EU.

Na základě nařízení Evropského parlamentu a Rady Evropské unie č. 374/2014 ze dne 16. 4. 2014, patří Ukrajina k zemím, na které se vztahuje snížení nebo odstranění cel (Celní správa ČR, 2014). Toto nařízení platí od doby, kdy došlo k podpisu asociační dohody s Evropskou unií o přidružení. Zavedení Zóny volného obchodu bylo odsunuto na rok 2016, do této doby budou pro Ukrajinu ohledně dovozu z EU platit stávající omezení.

Ustanovení této dohody v sobě také skrývá určité dopady na rozpočet ČR. Dle Generálního ředitelství v Sekci pro evropské záležitosti (2014) bylo vybráno na celních poplatcích 54 milionů korun u zboží pocházejícího z Ukrajiny. Podepsáním asociační dohody Ukrajina ušetří přibližně 51 mil. korun, o část z této částky by měla ČR za stávajících podmínek přijít a to konkrétně ve formě příjmu do státního rozpočtu. Předpokladem pro toto docílení je odstranění cel u 94,7 % průmyslových produktů. Na druhou stranu cla České republiky v roce 2013 byla zaplácena ve výši 489 mil. korun. Podle studie Komise by měli evropští vývozci vyvážející na Ukrajinu na celních poplatcích ušetřit.

4 CHARAKTERISTIKA A VÝVOJ ČR A UKRAJINY

4.1 Stručná charakteristika a vývoj ČR

Česká republika je rozvinutou zemí ležící uprostřed Evropy, často označovanou jako srdce Evropy. Vznikla v důsledku rozdělení Československa dne 1. 1. 1993. Formování tohoto národa sahá už do dávné historie.

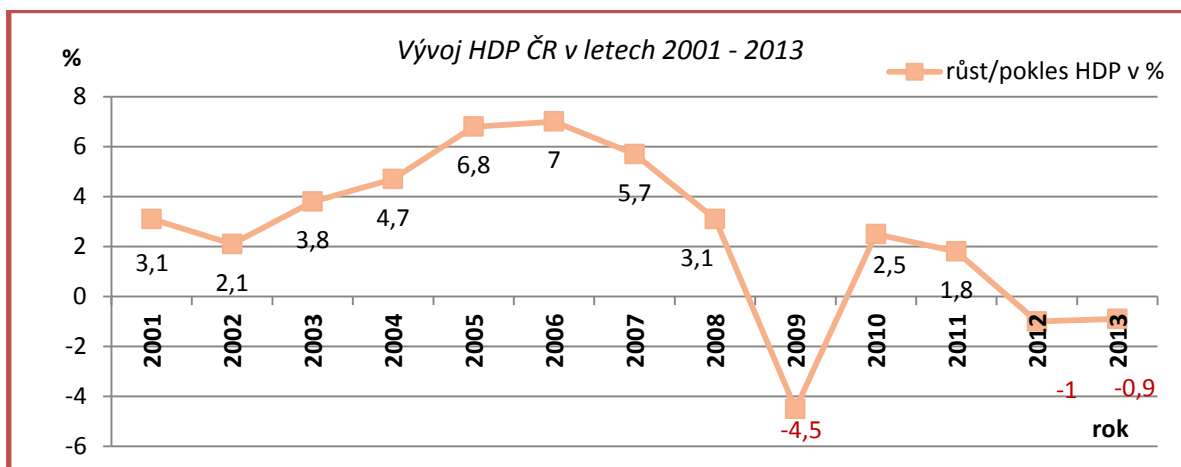
Tato země je nejvíce rozvinuta průmyslovým odvětvím. Podíl průmyslu na HDP byl v roce 2013 tvořen 31,8 % (Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2013).

4.1.1 Ekonomická charakteristika

Z dlouhodobého pohledu lze konstatovat, že ekonomický a hospodářský vývoj České republiky je stále pozitivní. Nejsilnější a nejdelší fází ekonomické konjunktury bylo období roku 2005 do finanční krize roku 2009. O rok později díky zlepšení vnějšího prostředí, a zvýšené produkce zpracovatelského průmyslu byl růst HDP tvořen 2,5 %. V nepříznivém období v roce 2013 došlo k nestabilním podmínkám, které vedly k poklesu HDP, a které trvaly do 3. čtvrtletí. Ačkoliv byla tato recese oproti roku 2009 delší, nebyla tak hluboká.

Vývoj HDP České republiky za posledních deset let je znázorněn na následujícím grafu. Hodnoty poklesu HDP jsou v grafu vyznačené červenou barvou.

Graf č. 3 Vývoj HDP České republiky v letech 2001 - 2013

Zdroj: ČSÚ

Pro posouzení vyspělosti země však neslouží jen výkonnost ekonomiky, ale její přepočtená na obyvatele. Podle údajů z ČSÚ, za rok 2012 byla tato hodnota pro ČR, vyjádřená ve standardu kupní síly, na úrovni 72 %.

V roce 2013 vrostl počet zaměstnaných osob v ČR, a to nejvíce za posledních pět let, v závislosti na růst zaměstnanosti došlo k poklesu nezaměstnaných. Obecná míra nezaměstnanosti dosáhla v posledním čtvrtletí roku 2013 hodnoty 6,8 %. Číselný údaj 42,2 % představuje počet dlouhodobě nezaměstnaných v české ekonomice. Podle Mezinárodní organizace práce se na celém světě počet nezaměstnaných v roce 2013 zvýšil o pět milionů tedy na 202 milionů lidí (Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2014). V posledním měsíci roku 2013 představovala míra inflace 1,4 %.

Vývoj hlavních základních ekonomických ukazatelů ČR pro období 1999 – 2013 je zobrazen v následující tabulce.

Tabulka č. 1: Přehled základních ekonomických ukazatelů ČR

Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Míra růstu HDP	4,7	6,8	7	5,7	3,1	-4,5	2,5	1,8	-1	-0,9
Míra inflace	2,8	1,9	2,5	2,8	6,3	1	1,5	1,9	3,3	1,4
Obecná míra nezaměst.	8,3	7,9	7,1	5,3	4,4	6,7	7,3	6,7	7	6,8

Zdroj: ČSÚ

Vzhledem k nízké inflaci lze očekávat pozitivní vývoj české ekonomiky.

4.1.2 Vývoj českého zahraničního obchodu

Začátky České republiky se zahraniční politikou se uskutečnily pomocí zapojení do euroatlantických bezpečnostních struktur a plnohodnotného zapojení do evropské integrace. Tato země je součástí mnoha mezinárodních organizací. Roku 2004 se stala součástí EU, toto začlenění je hodnocené jako nejdůležitější událost od získání nezávislosti (Ministerstvo pro místní rozvoj, 2005).

Vzhledem k dynamickému rozvoji významných hospodářských, politických a kulturních center světa je nutností aktualizovat zahraniční politiku ČR tak, aby mohla bezproblémově reagovat na nové výzvy a příležitosti. Aktuální koncepce zahraniční politiky ČR je ze dne 20. 7. 2011 (Ministerstvo zahraničních věcí ČR, 2012).

Cílem české zahraniční politiky je zajišťovat bezpečnost a prosperitu ČR a jejich občanů a chránit zájmy českých subjektů v zahraničí. Pro dosažení vytyčených cílů se zahraniční politika soustřeďuje na sféru politickou, bezpečnostní a ekonomickou. Česká republika uskutečňuje svou zahraniční politiku v rámci evropského integračního procesu, pevného euroatlantického spojení a bilaterálních vztahů (MZV, 2011).

4.1.3 Exportní strategie ČR

Ačkoliv je Česká republika stálým členem Evropské unie, má stále právo vytvářet svou vlastní proexportní politiku. Zároveň je pro ni nutností dodržovat ta mezinárodní pravidla, ke kterým se dobrovolně zavázala. Podpora exportu v ČR je uskutečněna na základě Exportní strategie, která byla schválena Vládou České republiky dne 14. března 2012 pro období 2012 – 2020.

Řízení ekonomické diplomacie v České republice je závislé na spolupráci několika klíčových institucí. Oblast podpory exportu mají pod křídly dvě ministerstva, a to Ministerstvo průmyslu a obchodu a Ministerstvo zahraničních věcí. Dále do této oblasti přispívají agentury CzechTrade a CzechInvest a instituce Česká exportní banka a Exportní garanční a pojišťovací společnost (Gajdušková, Krčál; 2011).

Koncepce nové exportní Strategie je tvořena následujícími úseky (MPO, 2012):

- zpravodajství pro export,
- rozvoj exportu,
- podpora obchodních příležitostí.

Hlavní strategie pro toto období spočívá především v restrukturalizaci a zefektivnění podpory vývozu zboží a služeb. Zároveň dochází k otevírání nových možností a příležitostí pro domácí exportéry. Dle vytyčených cílů daného projektu budou země EU i nadále představovat nejdůležitější odbytiště českého vývozu a partnery pro podnikatelskou spolupráci.

Ze zemí EU definuje exportní strategie tuto následující **skupinu prioritních zemí**: *Brazílie, Čínská lidová republika, Indie, Irák, Kazachstán, Mexiko, Ruská federace, Srbsko, Turecko, Ukrajina, Spojené státy americké a Vietnam.*

Strategie rovněž obsahuje tzv. **skupinu zájmových zemí**: *Angola, Argentina, Austrálie, Ázerbájdžán, Bělorusko, Egypt, Etiopie, Chile, Ghana, Chorvatsko, Izrael, Japonsko, JAR, Kanada, Kolumbie, Maroko, Moldavsko, Nigérie, Norsko, Peru, Senegal, Singapur, SAE, Švýcarsko a Thajsko.* Seznamy uvedených zemí se aktualizují v závislosti na vyplnění vytyčených cílů (JENERÁLOVÁ, 2012).

4.1.4 Členství ČR v mezinárodních organizacích

Česká republika je součástí několika desítek mezinárodních organizací. Mezi hlavní partnery České republiky lze zařadit například Světovou obchodní organizaci (WTO), UNESCO, Mezinárodní měnový fond, NATO, Organizaci pro hospodářskou spolupráci a obchod (OECD), Rada Evropy (MZV ČR, 2011). Další organizace, kterých je ČR součástí, jsou vypsány v příloze č. 4.

4.2 Stručná charakteristika a vývoj Ukrajiny

Ukrajina je druhou největší zemí v Evropě. Zaujímá 603,7 km², tím se stává téměř osmkrát větší než Česká republika. Hlavním městem je Kyjev s 2,67 mil. obyvatel. Celkový počet obyvatel na Ukrajině činí 45,4 mil., byť se zdá toto číslo velké, v současné době počet obyvatel klesá. Častou příčinou jako u ostatních evropských států je nízká porodnost, dále však je to vysoká úmrtnost a negativní migrační saldo.

Středem země protéká řeka Dněpr, která přibližně rozděluje zemi na východní a západní část. Tuto národnostně velmi pestrá zemi tvoří především Ukrajinci, početná část je tvořena Rusy, kteří zde zůstali z dob existence Sovětského svazu. Dalšími obyvateli této země jsou Rumuni, Bulhaři, Bělorusové a menšina Maďarů, kteří obývají oblast Zakarpatí (META, 2013).

Státním jazykem je ukrajinština, ale přesto se vyskytují oblasti, kde se mluví výhradně rusky. Užívání ukrajinštiny převažuje v západní, střední a severní části země. Ruštinu užívá přibližně polovina obyvatel jihu a s dominantním postavením na východě. Tato země hraničí s Ruskem, Slovenskem, Moldavskem, Rumunskem, Polskem a Běloruskem. Jižní hranici tvoří Černé a Azovské moře (META, 2013).

Ukrajina je velmi navštěvovaná turisty, především jde o občany Ruské federace, občany z EU a USA. Pro tuto zemi jsou typické široké silnice, které bývají převážně ve velice špatném stavu.

Ukrajina vznikla v roce 1991, kdy získala nezávislost po rozpadu Sovětského svazu. Tato republika se dělí na 24 oblastí.

4.2.1 Cesta Ukrajiny 20. stoletím

Ukrajinská lidová republika vznikla jako samostatný stát v roce 1917, kdy došlo ke krizi carského Ruska. Na přelomu tohoto roku začala krvavá občanská válka, která trvala tři roky. Roku 1922 Ukrajina vstoupila do Svazu sovětských socialistických republik (RIEGER, 2014).

Na konci dvacátých let začala na Západě ekonomická krize, provázená prudkým poklesem cen obilí. Pod hrozbou dalšího hladomoru došlo ke kolektivizaci, která měla přinést lepší kontrolu nad zemědělskou produkcí. Tento politický proces měl za následek jednu z největších tragédií 20. století, která si vybrala miliony životů (ZIEGLER, 2009).

Po konci druhé světové války a díky vstupu do mezinárodní organizace OSN došlo k rozvoji zahraničního obchodu. Na území Ukrajiny se začaly stavět těžké strojírenské závody, doly na bohaté zásoby uhlí, elektrárny, atd. Rozvoj průmyslu a technologií poznal v roce 1986 také odvrácenou stranu pokroku, v podobě havárie černobylské jaderné elektrárny. Vinou této katastrofy bylo nutné vysídlit oblasti v okruhu několika desítek kilometrů.

Co se struktury hospodářství týká, spotřebitelská odvětví tvořila 29 % oproti rozvinutým zemím, které dosahovaly 50 – 60 %. Ekonomika se potýkala kromě nedostatku poptávaného zboží s ekologickými, demografickými a sociálními problémy. Sovětské vedení se tuto situaci snažilo řešit zvýšením množství a kvalitou vyráběného zboží, avšak zboží bylo nekonkurenceschopné a jejich pokusy tak neúspěšné (PEŠEK, 2011).

Při rozpadu Sovětského svazu byla vyhlášena suverenita Ukrajiny a o rok později její nezávislost. Díky špatnému politickému a ekonomickému vedení došlo k velkému propadu ekonomiky, která se vzpamatovala až okolo roku 2000.

Roku 1994 se Ukrajina potýkala s hyperinflací. Došlo k obrovskému deficitu státního rozpočtu a země utrpěla značný pokles v objemu průmyslu a zemědělství. Tato situace vyvolala změnu ekonomiky státu a sociálně-ekonomické reformy. Bylo nutné, aby země přizpůsobila svou nynější ekonomiku k tržnímu mechanismu hospodářství.

Reformy byly provedeny v následujících oblastech (DOLEZAL, 2012):

- reforma vlastnických vztahů a vytvoření podnikatelského prostředí
- vytvoření měnového a finančního systému na Ukrajině
- vytvoření kapitálových trhů na Ukrajině
- změna role státu v ekonomickém systému Ukrajiny

4.2.2 Oživení hospodářského růstu

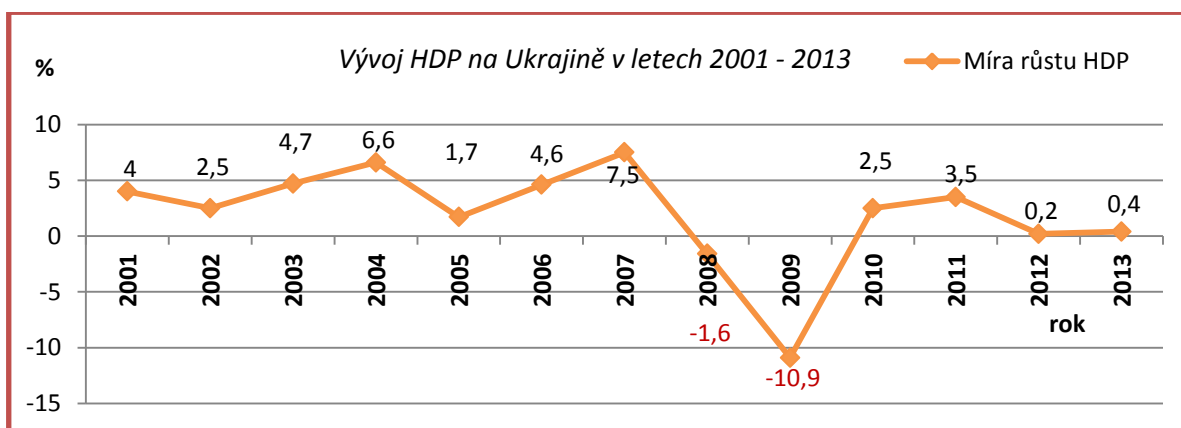
K nejvýznamnějším činitelům ovlivňující růst hospodářské ekonomiky patří změny demografické, technologické a na poli mezinárodního obchodu. Na celém světě dochází k neustálému nárůstu počtu obyvatel. K nejvyššímu růstu počtu obyvatel dochází v zemích se zvyšující se životní úrovní obyvatelstva. Avšak v Ukrajině stále počet obyvatel klesá. Dle statistického úřadu na Ukrajině byl v roce 2003 počet obyvatel roven číslu 47 658 315, o deset let později toto číslo činilo 45 447 010.

Díky vyvážené rozpočtové a monetární politice se na začátku roku 2000 stala Ukrajina srovnatelnou zemí s nejrychleji rostoucími ekonomikami světa. Růst domácí poptávky a rozvoj národního trhu dopomohl ke zvýšení úrovně života obyvatel.

V roce 2004 byl tvořen růst HDP 6,6 %, kdy se toto číslo stalo nejvyšším ukazatelem od doby nezávislé Ukrajiny (UKRSTAT, 2014).

Dlouhodobý meziroční vývoj HDP je zachycen pomocí následujícího grafu.

Graf č.4 Vývoj HDP Ukrajiny v letech 1999 - 2013

Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů z ukrajinského statistického úřadu

Tento pozitivní vývoj vydržel pouze do doby globální finanční krize, která udeřila v roce 2008. Tato krize si vyžádala nízkou mzdu a nedostatek pracovních příležitostí. Hospodářství utrpělo ztrátu v podobě poklesu vývozu v důsledku snížení světových cen.

K oživení světové ekonomiky došlo o dva roky později. Jednomu z důvodů rostoucí ekonomiky po roce 2010 je přisuzován vstup Ukrajiny do Světové obchodní organizace.

V roce 2011 byl růst HDP tvořen 3,5 %. Tento pozitivní vývoj zapříčinila spotřeba domácností, která byla ovlivněna vládními intervencemi a minimálními mzdami. Roku 2012 došlo k ekonomické stagnaci, kdy poptávka ocelářského průmyslu na Ukrajině značně poklesla z důvodu zpomalení stavebního boomu v Číně. Pro Ukrajinu to byl těžký zásah, neboť ocelářský průmysl tvoří čtvrtinu hrubého domácího produktu a tvoří jednu z hlavních vývozních komodit (EU Office České spořitelny, 2013).

4.2.3 Ekonomická charakteristika

Tabulka č.2: Přehled základních ekonomických ukazatelů Ukrajiny

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Míra růstu HDP	6,6	1,7	4,6	7,5	-1,6	-10,9	2,5	3,5	0,2	0,4
Míra inflace	4,1	-2	1,3	5	5,7	-10	-3,2	-4,5	-4,8	0,7
Obecná míra nezaměst.	9,2	7,8	7,4	6,9	6,9	9,6	8,8	8,6	8,1	7,7

Zdroj: Finanční portál MINFIN, Ukrajinský statistický úřad

Vzhledem k politické situaci je současná ekonomika Ukrajina velice špatná. V zemi dochází ke zvyšování daní, čímž dochází k poklesu HDP a růstu inflace. Tím dochází také k nižším investičním aktivitám. Od roku 2011 došlo k výraznému poklesu HDP.

Od roku 1996 je zavedena plnohodnotná národní měna Ukrajiny – hřivna. Do světové finanční krize byla výše měnového kurzu stabilní. V roce 2007 se kurz pohyboval pod hranicí 5 hřiven za americký dolar. V následujících dvou letech se kurz oslabil a jeho výše činila 8,45 hřiven za dolar. Od poloviny roku 2013 kurz neustále oslaboval až na dnešních 8,84 hřiven za dolar (GALLO, 2014.).

4.2.4 Exportní strategie Ukrajiny

Mezi prioritní cíle exportní strategie Ukrajiny patří udržitelný rozvoj a zvýšení objemu vývozu zboží a služeb z Ukrajiny. Dále přispívá k zajištění růstu produkce, hrubého domácího produktu, vytváření pracovních míst, zlepšení konkurenceschopnosti a v neposlední řadě přispívá k hlubšímu začlenění země do světové ekonomiky.

Exportní strategie Ukrajiny je řešena v rámci dvou etap. První etapa pro období 2010 – 2012, byla vystřídaná etapou pro dlouhodobé cíle 2012 – 2020 (Ukrajinské Ministerstvo průmyslového rozvoje a obchodu, 2010).

Pro správně fungující realizaci exportní strategie, byly řešeny následující úpravy zahraniční politiky státu: (Ukrajinské Ministerstvo průmyslového rozvoje a obchodu, 2010).

- vývozní položky musí být v souladu se strukturálními změnami v ekonomice, aby byla zajištěna rovnováha mezi vnitřní a vnější poptávkou po ukrajinském zboží,
- posílení spolupráce v nejperspektivnějších odvětvích světového hospodářství,
- realizace projektů k posilování mezinárodní spolupráce,
- posílení procesu integrace, včetně provádění obezřetné politiky v rámci právního rámce,
- diverzifikace struktury zahraničního obchodu,
- zajištění bilance.

Dále chce strategie dosáhnout institucionální podpory, která bude spočívat v podpoře vytváření lepších podmínek pro ukrajinský vývoz. Je očekáváno, že institucionálním vývojem pak bude dosaženo rozšíření a zlepšení činností stávajících funkcí veřejných orgánů. V rámci tohoto cíle se očekává školení společností s cílem zahájit spolupráci se zahraničními partnery, účast místních orgánů v činnosti regionálních a inter-regionálních obchodních sdruženích, podpora ochrany zájmů výrobců, atd.

Mezi další cíle spadá posílení postavení ukrajinských vývozců na tradičních trzích a to především prostřednictvím dodržování právních předpisů EU v určitých oblastech. V důsledku tohoto naplnění se očekává, snížení transakčních nákladů v exportních aktivitách, účinná regulace tarifů a úprava daňové a celní politiky dle norem EU.

Jedna z důležitých oblastí je také zlepšení informační a finanční podpory, aby mohly ukrajinské výrobky lépe konkurovat výrobkům jiných států.

V neposlední řadě chce Ukrajina vytvořit nové trhy pro ukrajinské výrobky. Ráda by rozšířila spolupráci s Asií, Afrikou a Latinskou Amerikou a zejména se Středním východem (Ukrajinské Ministerstvo průmyslového rozvoje a obchodu, 2010).

4.2.5 Podnikatelské příležitosti na území Ukrajiny

Společně s rozvojem zahraničního obchodu a mezinárodního podnikání obecně, docházelo postupně k uplatňování mezinárodní strategie. Promyšleností mezinárodní strategie jsou zlepšovány ekonomické výsledky podniků, čímž je zároveň posilována jejich konkurenceschopnost.

Mezinárodní marketing je podnikatelská filozofie zaměřená na uspokojování potřeb a přání zákazníků na mezinárodních trzích. Cílem mezinárodní marketingové strategie je vytvářet maximální hodnotu pro firemní partnery díky optimalizaci firemních zdrojů a vyhledávání podnikatelských příležitostí na mezinárodních trzích (MACHKOVÁ, 2006).

Na základě služby „Mapy oborových příležitostí“ poskytovanou Agenturou Czech Trade mají představitelé firem možnost zjistit, jaký exportní potenciál pro určitý průmyslový obor země vlastní (Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2014).

V případě, že bude Česká republika v postavení vývozce na Ukrajinu, největší perspektivy budou v následujících oborech či odvětvích:

- potravinářství,
- strojírenství,
- energetika,
- technologie pro ochranu životního prostředí.

Potravinářství

V tomto odvětví je nutná modernizace strojního a technologického zařízení, a to jak rostlinné, tak živočišné výroby. Značné množství dovážených artiklů jsou z oblasti potravinářských přísad – konzervanty, stabilizátory, emulgátory a různá další ochucovadla.

Strojírenství

Toto odvětví disponuje morálně i technicky zastaralou průmyslovou základnou. Řada dodávek pochází ze strojních celků např. sklářské linky a linky na výrobu cihel, linky těžkých obráběcích strojů, zařízení pro metalurgii.

Energetika

Na základě toho, že Ukrajina zastává funkci regulátora, výrobce a distributora elektrické energie, je nucena vytvářet velké finanční zdroje pro pokrytí nákladů. Výroba energie se podílí na HDP 10%. Zde vidí mezinárodní finanční instituce velkou příležitost v poskytování různých úvěrových programů.

Technologie pro ochranu životního prostředí

Země se potýká s dlouhodobými neřešenými problémy s odpady. Je tu spatřena velká šance pro výstavbu a dodávku technologií spaloven odpadů, zařízení na čištění odpadní vody, atd.

Podle konferenčního Sborníku o perspektivách podnikání v Ukrajině vydaného Národní agenturou pro rozvoj malého a středního podnikání (2010) jsou potenciální obory pro investování do této země: potravinářský průmysl, rekonstrukce nemovitostí, objektů a infrastruktury, dále výstavba nové infrastruktury – kanalizace, čističky odpadních vod, budování rekreačních zařízení, dopravní systémy, služby v turismu, atd. (KALMAN, 2010).

Při uplatňování marketingu v mezinárodním obchodě dochází k některým odlišnostem, zejména z toho důvodu, že zahraniční trh není pro podnik tak známý. Pro uplatnění dobré marketingové koncepce se musí podnik vypořádat s vyšší potřebou informací, s jejich obtížnějším získáváním, vyšším rizikem operací, s odlišností parametrů okolí, vlivem sociokulturních rozdílů v zemích, atd. (Mulačová, Mulač; 2013).

Z výše uvedeného vyplývá, že dochází k nutnému a pečlivému průzkumu trhu, před jeho vstupem.

4.2.6 Předpoklady pro vývoz a dovoz

Ukrajina je zemí s velmi rozvinutou průmyslovou základnou, úrodnou zemědělskou půdou a vysoce kvalifikovanou pracovní silou s pokročilým systémem vzdělání. Jde o zemi, která je velmi perspektivní a zajímavá pro obchodně-ekonomickou spolupráci.

Země prosperuje velkým množstvím nerostného bohatství. Velice důležitým průmyslovým zdrojem je černé uhlí, hydroenergetika a suroviny pro jadernou energetiku. Mezi důležitá odvětví patří ocelářský, chemický a petrochemický průmysl.

Velký předpoklad pro vývoz můžeme vidět i ve strojírenství. Ukrajina vlastní vysoce technologickou průmyslnou základnu pro elektronický průmysl, výrobu vojenské techniky a pro kosmické odvětví (MZV Ukrajiny, 2012).

Z hlediska zemědělství země disponuje velice kvalitní půdou. Avšak z hlediska velké rozlohy a z nedostatku pracovních sil, je obdělávána zhruba polovina půdy. Nejčastěji pěstovanými produkty jsou: pšenice, ječmen, brambory, slunečnice a kukuřice.

I přes to, že Ukrajina exportuje značné množství rafinovaných produktů, olejů z ropy a chemických přípravků, sama je plně závislá na importu ropy, plynu i jaderného paliva z Ruské federace (podrobněji v kapitole Komoditní struktura Ukrajiny). Její ekonomika se tak soustřeďuje na střední zpracování s relativně nízkou přidanou hodnotou.

4.2.7 Členství v mezinárodních organizacích

Ukrajina je členem OSN, Organizace pro spolupráci a bezpečnost v Evropě, které předsedala v roce 2013. Členem Rady Evropy se stala v roce 1995, dále je členem UNESCO, Evropské banky pro obnovu a rozvoj a od roku 2008 je v členství Světové obchodní organizace. Celkově je Ukrajina členem více než sedmdesáti mezinárodních organizací (Oficiální portál pro podnikání a export, 2011). Další organizace, kterých je Ukrajina součástí, jsou uvedené v příloze této diplomové práce.

4.2.8 Vztah Ukrajiny a WTO

Světová obchodní organizace je instituce, která se zabývá pravidly vzájemných obchodních vztahů mezi svými členskými státy. Jejím hlavním úkolem je podporovat rozvoj mnohostranného mezinárodního obchodního systému v rámci světové ekonomiky. Cílem této instituce je dosažení liberalizace mezinárodních obchodních vztahů a vybudování univerzálního právního systému, který by zajišťoval plnění přijatých principů a pravidel (SVATOŠ, 2009).

Vznik této organizace proběhl v roce 1995 jako nástupce Všeobecné dohody o clech a o obchodu. Dnešním dnem má 160 členů (WTO, 2014).

Vstup Ukrajiny do této organizace zajistilo zemi využívat možnosti této organizace a stát se rovnocenným partnerem společně s ostatními členy Světové obchodní organizace. Na základě mnohostranných závazných pravidel, mohla země liberalizovat podmínky přístupu na zahraniční trhy, kterých byla součástí. Ukrajina o toto členství požádala již v roce 1993.

Po obavách Ruské federace o dodávkách ovoce a zeleniny z Ukrajiny, vstoupil dne 22. října 2014 zákaz jejich dodávek (ÚKZÚZ, 2014). Rusko se domnívá, že tyto dodávky pochází ve skutečnosti z Evropské unie. Tento zákaz si podle Ukrajiny vyžádá ztrátu, která se do konce roku může vyšplhat až na 17 milionů amerických dolarů. V prvních devíti měsících tohoto roku vyvezla Ukrajina do Ruska 81 000 tun zeleniny a ovoce.

Dne 30. října 2013 oznámilo Japonsko sekretariátu Světové obchodní organizaci žádost o konzultaci s Ukrajinou, týkající se ochranných opatření uložených Ukrajinou na osobní automobily. Dle Japonska jedná Ukrajina v rozporu s Dohodou o ochranných opatřeních a GATT z roku 1994. Situace se bude nadále projednávat s cílem nalézt uspokojivé řešení. První případ podaný proti Ukrajině byl v roce 2011 Moldavskem (WTO, 2013).

4.2.9 Nové partnerství v podobě NATO

Tato aliance vznikla založením dvanácti zemí v roce 4. dubna 1949 podepsáním Washingtonské smlouvy (Ministerstvo obrany ČR, 2004).

Ačkoliv Ukrajina není členem, rozhodně to je v jejím strategickém zájmu. Toto členství by zemi zajistilo pevné záruky pro zachování ukrajinské suverenity, národní identity a územní celistvosti. Rovněž by také docházelo k rozkvětu tradic a kultur národnostních menšin a k rozvoji ukrajinské občanské společnosti.

K prvnímu intenzivnímu zapojení Ukrajiny do euroatlantických struktur došlo v roce 1997 v rámci Charty zvláštního partnerství NATO – Ukrajina. Charta vyznačila jednotlivé okruhy spolupráce a konzultací. Od té doby se Ukrajina ukázala jako důležitý partner (NATO, 2007).

4.2.10 Vztah Ukrajiny a EU

Ukrajina pro Evropskou unii představuje ústředního partnera. Silná stránka této země spočívá v její strategické pozici, která se nachází právě ve středu zájmu mezi Evropskou unií a Ruskem. Velký význam pro Unii představují ukrajinské surovinové zdroje.

Roku 1998 byla založena Dohoda o partnerství a spolupráci. Toto spojení podporuje nejen spolupráci v politické, obchodní, investiční, ekonomické, sociální a kulturní oblasti, ale také vznik Zóny volného obchodu, která je podmíněna ekonomickými reformami (EUROSKOP, 1998).

Skoro o deset let později byla ve vyjednávání Dohoda o přidružení, která nahradila dohodu původní. Tato dohoda je rozdělena do dvou částí: **politické** a **ekonomické**. K podpisu politické části dohody mezi Evropskou unií, jejími členskými státy a Ukrajinou došlo 21. března 2014 (MPO, 2014).

Po odmítnutí podpisu již zmíněné dohody, na podzim loňského roku, bývalým ukrajinským prezidentem V. Janukovyčem nastalo období politického negativismu vůči vládnoucímu celku. Zároveň jsme se staly svědky několika vyhrcovaných demonstrací, politické nestability vedoucí až k sesazení prezidenta a celkové nejednotnosti obyvatel Ukrajiny. Během těchto nepokojů jsou vnesena rozhodnutí, která budou mít vliv na budoucí bilanci Ukrajiny na poli politickém i ekonomickém.

K podpisu ekonomické části asociační části dohody došlo 27. června 2014 v Bruselu. Podle prezidenta Hermana Van Rompuye došlo k významnému historickému milníku pro Evropu jako celek.

Dohoda o přidružení již byla podepsána s mnoha zeměmi. Každá tato dohoda má vlastní specifika, která jsou v souladu s cíli Evropské unie. Tento dokument obsahuje ustanovení o sjednocení s evropskými normami v oblastech jako legislativa nebo integrace vojenské a zahraniční politiky. Samostatná část této dohody zahrnuje dohodu o bezcelním obchodu (VLASOVÁ, 2014).

Tuto dohodu nelze uvažovat jako o jistém závazku pro vstup do EU, ale bezpochyby dává státům výhody volného obchodu a především naplňuje politickou a bezpečnostní spolupráci.

5 Analýza ZO ČR A UKRAJINY

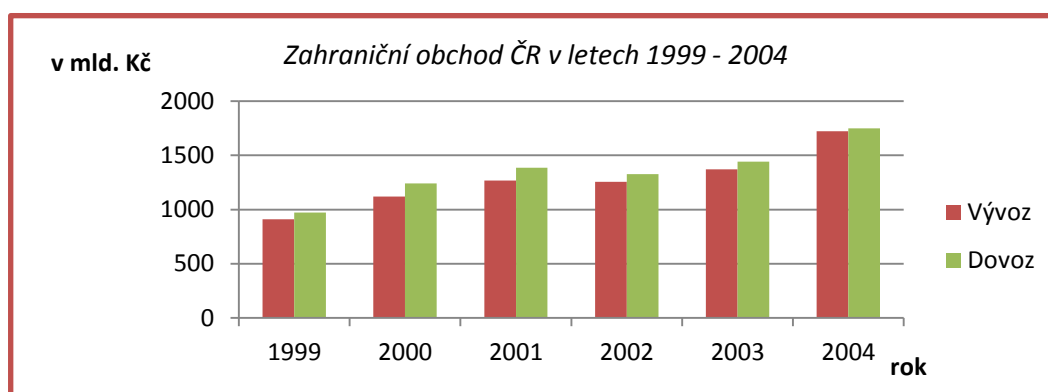
Před analýzou vzájemného obchodu těchto dvou zemí, bylo nezbytné v následujících kapitolách uvést vývoj zahraničního obchodu a vývoj komoditní a teritoriální struktury zvláště pro jednotlivé země. Učiněno tomu bylo tak proto, aby docházelo k lepší provázanosti práce a k uvědomění si, s jakými dalšími zeměmi tvoří vzájemný obchod, jaká je jejich celková vývozní komoditní struktura a zda je shodná či odlišná od struktury se kterou mezi sebou země obchodují.

5.1 Zahraniční obchod ČR

5.1.1 Zahraniční obchod ČR v období 1999 - 2004

Zahraniční obchod ČR v období 1999 – 2004 lze charakterizovat zápornou bilancí. Na základě níže uvedeného grafu a tabulky vidíme, že od roku 2000 docházelo k velkému rozvoji zahraničního trhu, i přesto však položka vývozu za celou dobu nepřesáhla položku dovozu. Nebylo tomu tak ani v roce 2014, kdy zemi chybělo vyvést za 24 348 tis. Kč, aby se položky staly vyrovnané. V tomto roce dosahoval obrat zahraničního obchodu ČR 3471 753 tisíc Kč, oproti roku 1999 došlo skoro ke dvojnásobku. Jako jednu z hlavních příčin této změny lze přisuzovat vstupu České republiky do EU.

Graf č. 5 Zahraniční obchod ČR v letech 1999 - 2004

Zdroj: vlastní zpracování na základě dostupných zdrojů z ČSÚ

Tabulka č. 3: Zahraniční obchod ČR v období 1999 - 2004

Rok	Vývoz v mil Kč	Dovoz v mil Kč	Obrat v mil Kč	Bilance v mil. Kč
1999	908 756	973 169	1 881 925	-64 413
2000	1 121 099	1 241 924	2 363 023	-120 825
2001	1 268 149	1 385 564	2 653 713	-117 415
2002	1 254 860	1 325 671	2 580 531	-70 811
2003	1 370 930	1 440 723	2 811 653	-69 793
2004	1 722 657	1 749 095	3 471 753	-26 438

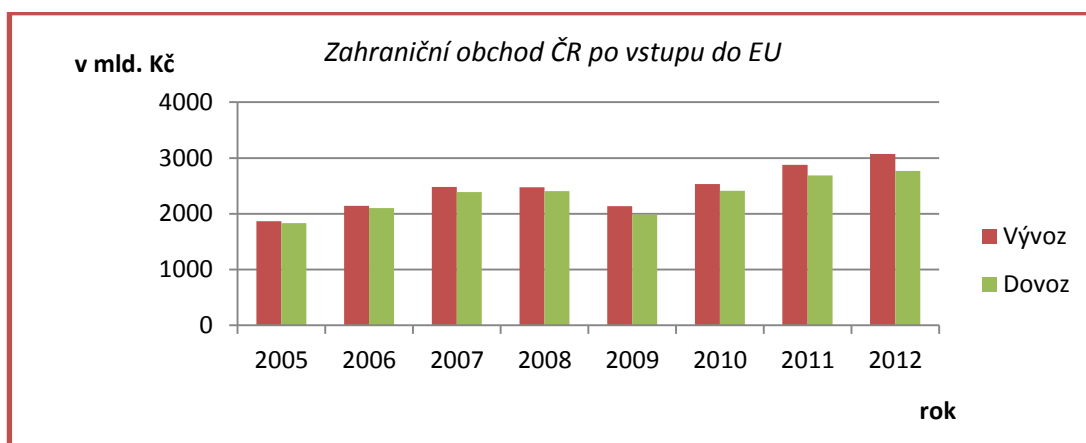
Zdroj: vlastní zpracování na základě dostupných zdrojů z ČSÚ

5.1.2 Období zahraničního obchodu po vstupu do EU

Vstup České republiky do Evropské unie zahájil novou kapitolu ekonomického vývoje státu. Tento krok ovlivnil vývoj naší země na dlouhé období dopředu. Přímý dopad vstupu ČR do Evropské unie představoval změny celních pravidel, zjednodušení administrativního řízení na hranicích, přistoupení k SOP a dodržování smluv, které EU uzavřela. Jedním z dopadů vstupu ČR do EU bylo zlepšení obchodní bilance. Od roku 2005 začal export převažovat nad importem.

Významnější byl však nepřímý dopad vstupu ČR do EU a to, že se ČR zařadila do společenství vyspělých tržních ekonomik Evropy (Česká národní banka, 2005).

Graf č. 6 Zahraniční obchod ČR po vstupu do EU

Zdroj: ČSÚ

Tabulka č. 4: Zahraniční obchod ČR v období 2005 – 2012

Rok	Vývoz v mil. Kč	Dovoz v mil. Kč	Obrat v mil. Kč	Bilance V mil. Kč
2005	1 868 586	1 829 962	3 698 548	38 624
2006	2 144 573	2 104 812	4 249 386	39 761
2007	2 479 234	2 391 319	4 870 552	87 915
2008	2 473 736	2 406 489	4 880 225	67 247
2009	2 138 623	1 989 036	4 127 659	149 587
2010	2 532 797	2 411 556	4 944 354	121 241
2011	2 878 691	2 687 563	5 566 254	191 128
2012	3 072 598	2 766 888	5 839 486	305 680

Zdroj: vlastní zpracování na základě dostupných zdrojů z ČSÚ

Velký nárůst obchodu byl zaznamenán od roku 2007, kdy obrat zahraničního obchodu ČR činil 4 870,6 mld. Kč. Dále byl tento rok významný i tím, že se země plně zapojila do schengenské spolupráce.

Pokud se podíváme na výše zobrazený graf, je patrné, že v roce 2009 došlo k poklesu obratu. Tento pokles byl následkem finanční krize, která se uskutečnila v roce 2008. V roce 2009 tak způsobila ve všech zemích EU hospodářský propad. K nárůstu došlo opět až v roce 2010, kdy celkový obrat zahraničního obchodu ČR činil 4 944,4 mld. Kč.

5.1.3 Zahraniční obchod ČR v současnosti

V roce 2013 dosahoval zahraniční obchod České republiky přebytku obchodní bilance ve výši 350,7 mld. Kč. Došlo tak k meziročnímu zvýšení o 45 mld. Kč.

Tabulka č. 5: Saldo obchodní bilance České republiky pro rok 2013

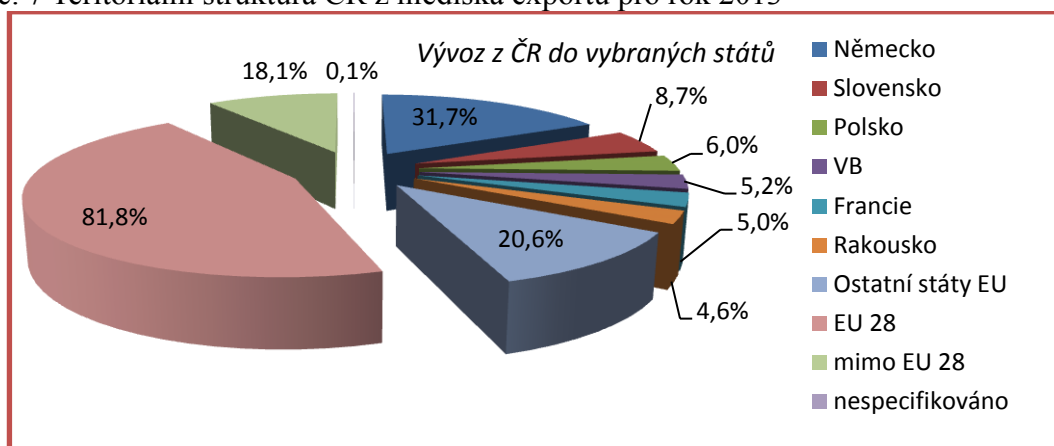
	Rok			
	1. čtvrtletí	2. čtvrtletí	3. čtvrtletí	4. čtvrtletí
Vývoz v %	-4,4	1,9	5,4	9,4
Dovoz v %	-5,1	-1,4	4,1	9,3
Saldo v mld. Kč	95,3	94	82,1	79,3

Zdroj: vlastní zpracování na základě dostupných zdrojů z ČSÚ

5.1.4 Teritoriální struktura České republiky

Z hlediska teritoriální struktury byly v roce 2013 hlavními partnery ČR členské země EU, které představovaly 81,8 % zahraničního obchodu země. Na základě International Trade Centre (ITC) vyváží ČR především do zemí: Německa (31,3 %), Slovenska (9 %), Polska (5,9 %), Francie (4,9 %) a do Velké Británie (4,8 %). Vývoz ČR do Ukrajiny představoval v roce 2013 1,1 %.

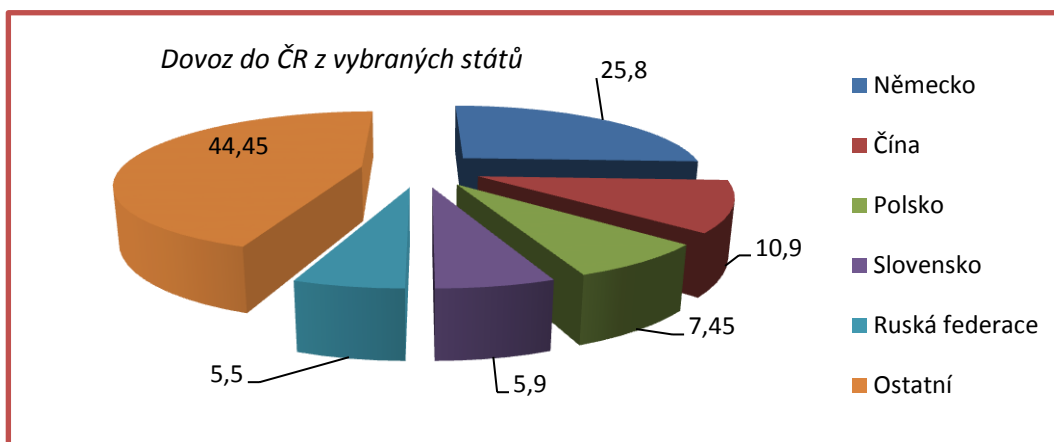
Graf č. 7 Teritoriální struktura ČR z hlediska exportu pro rok 2013

Zdroj: vlastní zpracování na základě dostupných zdrojů z ITC

Naopak z hlediska dovozu se jedná o tyto následující země: na prvním místě opět Německo (25,8 %), Čína (10,9 %), Polsko (7,45 %), Slovensko (5,9 %), Ruská federace (5,5 %). Lze předpokládat, že největší exportní a importní partnery nám přiděluje geopolitická rozloha.

Graf č. 8 Teritoriální struktura ČR z hlediska importu pro rok 2013

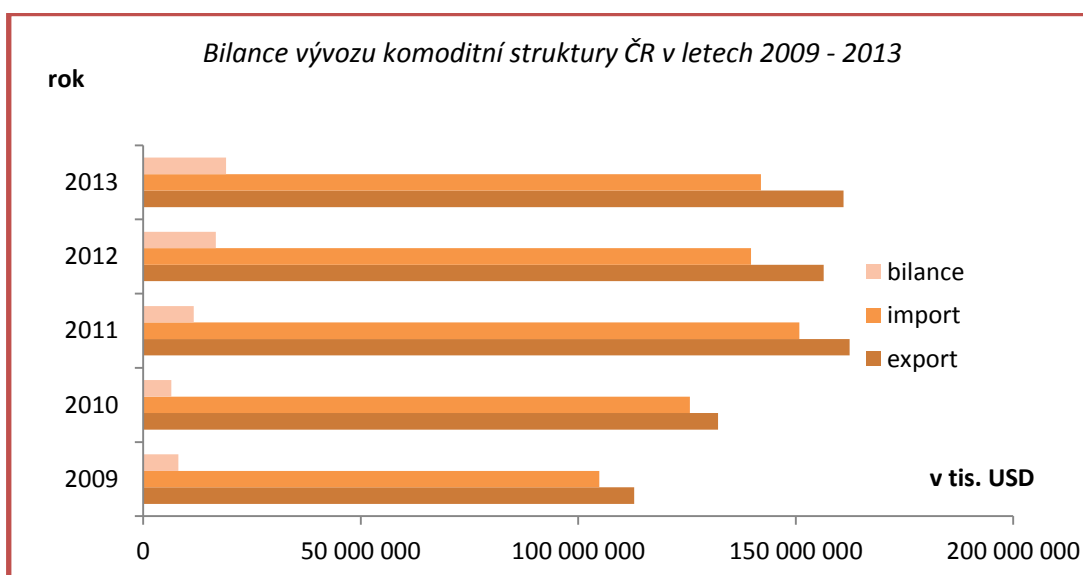
Zdroj: vlastní zpracování na základě dostupných zdrojů z ITC

5.1.5 Komoditní struktura České republiky

Komoditní strukturu České republiky lze hodnotit za ustálenou. Co se týká vývozu, není oproti minulému období nijak odlišná. Na vývozu se jako tradičně nejvíce podepsala skupina stroje (HS 2 - 84) a dopravní prostředky (HS 2 – 87), konkrétně osobní automobily (HS 4 – 8703).

Mezi nejméně vyvážené komodity patří zelenina (HS 2 – 14), korek a korkové výrobky (HS 2 – 45), výrobky ze slámy (HS 2 – 46), umělecké předměty a sběratelské starožitnosti (HS 2 – 97), aj.

Graf č. 9 Bilance vývozních a dovozních komodit ČR v letech 2009 – 2013

Zdroj: vlastní zpracování na základě dostupných zdrojů z ITC

V roce 2013 bylo vyvezeno zboží v celkové hodnotě 160 999 863 tis. USD o 4 578 967 tis. USD více než v loňském roce. Dovoz v tomto roce představoval 141 989 163 tis. USD. Největší meziroční změna nastala v roce 2011, kdy došlo k navýšení o 179,51 %.

Hlavní vývozní a dovozní komodity státu jsou na základě International Trade Centre (ITC) znázorněny v následujících tabulkách. Tabulky jsou řazeny hierarchicky dle klasifikace harmonizovaného systému (HS 2) a znázorňují název položky, vývoz v tis. USD a pořadí jednotlivých komodit.

Tabulka č. 6: Hlavních 15 nejvíce vyvezených komodit z ČR pro rok 2013

Kód zboží	Název položky	Vývoz v tis. USD	Pořadí
0	Celkem exportováno	160 999 863	-
27	Paliva, oleje	4 967 419	6
30	Výrobky farmaceutické	1 272 101	15
39	Plasty a výrobky z nich	5 724 262	5
40	Kaučuk a výrobky z nich	4 019 726	8
44	Dřevo, uhlí, dřevěné výrobky	2 154 275	12
48	Papír, karton, lepenka	2 036 041	13
70	Sklo a skleněné výrobky	1 866 842	14
72	Železo a ocel	4 529 276	7
73	Výrobky ze železa a oceli	6 792 904	4
84	Reaktory, kotle	31 394 499	1
85	Přístroje elektrického záznamu	26 484 556	3
87	Dopravní prostředky	28 780 500	2
90	Optická zařízení	2 690 766	11
94	Nábytek a lůžkoviny	3 794 368	9
95	Hračky, sportovní potřeby	3 007 361	10

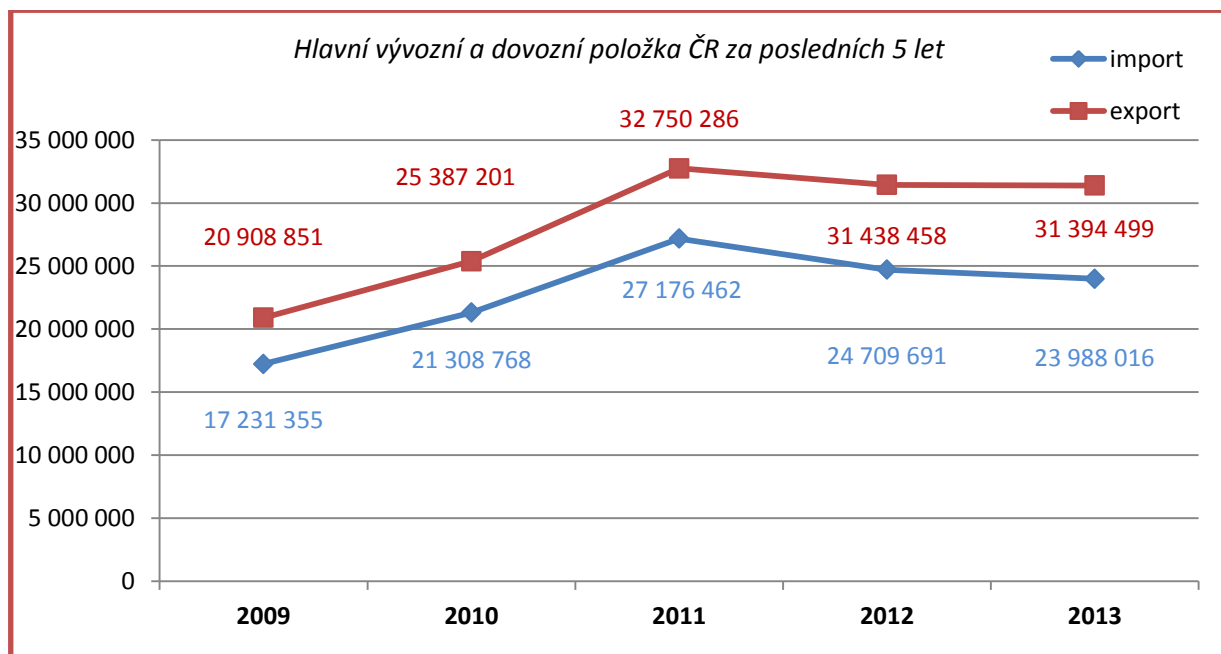
Tabulka č. 7: Hlavních 15 nejvíce dovezených komodit do ČR pro rok 2013

Kód zboží	Název položky	Dovoz v tis. USD	Pořadí
0	Celkem importováno	141 989 163	-
27	Paliva, oleje	13 921 463	3
30	Farmaceutické výrobky	3 842 417	8
38	Chemické výrobky	1 742 479	14
39	Plasty a výrobky z nich	7 839 500	5
40	Kaučuk a výrobky z nich	2 658 909	10
48	Papír, karton, lepenka	2 398 022	11
72	Železo a ocel	5 945 838	6
73	Výrobky ze železa a oceli	4 041 463	7
76	Hliník a výrobky z hliníku	2 249 975	12
84	Reaktory, kotle	23 988 016	1
85	Přístroje el. Záznamu	22 559 308	2
87	Dopravní prostředky	12 033 366	4
90	Optická zařízení	3 076 026	9
94	Nábytek a lůžkoviny	1 998 345	13
95	Hračky, sportovní potřeby	1 343 647	15

Zdroj: vlastní zpracování na základě dostupných údajů z ITC

Na základě tabulek lze konstatovat, že hlavní vývozní a dovozní položkou ČR v roce 2013 se uskutečnila jedna a ta samá položka - reaktory a kotle (HS 2 84). Jak probíhal vývoj této komodity, znázorňuje následující graf.

Graf č. 10 Hlavní vývozní a dovozní položka ČR za posledních 5 let

Zdroj: vlastní zpracování na základě dostupných zdrojů z ITC

Tabulka č. 8: Celkový zahraniční obchod komodit ČR a jejich vývoj

Rok	Vývoz v tis. USD	Dovoz v tis. USD	Obrat v tis. USD	Bilance v tis. USD
2009	112 882 532	104 848 285	217 730 817	8 034 247
2010	132 139 082	125 689 487	257 828 569	6 449 595
2011	162 389 820	150 812 072	313 201 892	11 577 748
2012	156 420 896	139 725 340	296 146 236	16 695 556
2013	160 999 869	141 989 170	302 989 039	19 010 699

Zdroj: vlastní zpracování na základě dostupných zdrojů z ITC

5.2 Zahraniční obchod Ukrajiny

Po vyhrocené politické situaci je ekonomická situace na Ukrajině velice nestabilní. Dne 6. února 2014 byla Národní banka Ukrajiny nucena přistoupit k uvolnění fixního měnového kurzu poté, co poptávka fyzických i právnických osob po dolarech a eurech rostla nekontrolovatelným způsobem (Oficiální portál pro podnikání a export, 2014). S ohledem na vnější podmínky došlo i ke zhoršení situace v obchodní a platební bilanci země. Za pět po sobě jdoucích let, se podíl deficitu státního rozpočtu na HDP země rovná záporným hodnotám (více v tabulce č. 9 – Celkový zahraniční obchod komodit Ukrajiny a jejich vývoj).

Tabulka č. 9 Saldo obchodní bilance Ukrajiny za rok 2013

	2013
Vývoz v %	63,3
Dovoz v %	77
Saldo v mld. Kč	-13,7

Zdroj: Oficiální portál pro podnikání a export, 2014

Zadluženost země v roce 2013 dosahovala 142,5 mld. amerických dolarů. Oproti předchozímu roku je tato hodnota dvojnásobná. Ve vztahu k České republice je Ukrajina zadlužena částkou 1,247 mld. m³ zemního plynu. Tato pohledávka je sjednaná mezi ČSSR a SSSR z roku 1985 a váže se k tzv. Jamburským dohodám. Jednání tohoto dluhu jsou stále v diskuzi (Oficiální portál pro podnikání a export, 2014).

Tabulka č. 10 Celkový zahraniční obchod komodit Ukrajiny a jejich vývoj

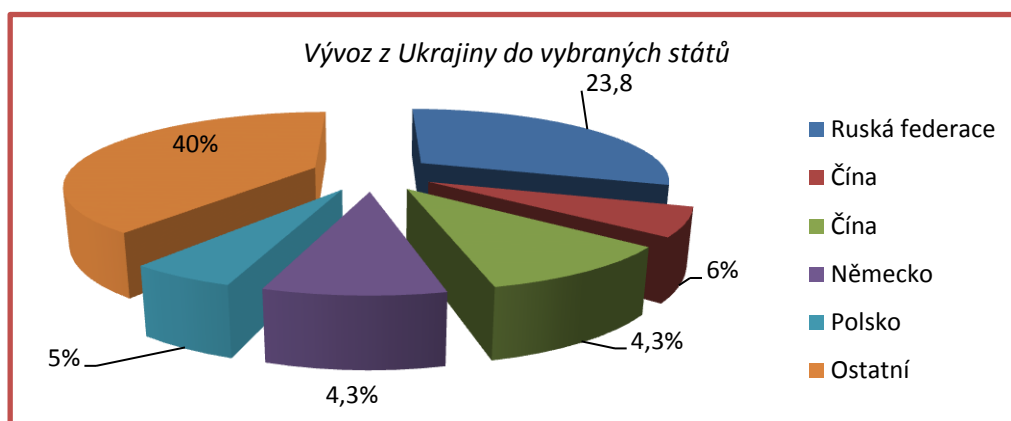
Rok	Vývoz v tis. USD	Dovoz v tis. USD	Obrat v tis. USD	Bilance v tis. USD
2009	39 694 837	45 411 935	85 106 772	-5 717 098
2010	51 428 968	60 736 181	112 165 149	-9 307 213
2011	68 391 865	82 606 633	151 299 983	-14 214 768
2012	68 693 350	84 655 631	153 348 981	-15 962 281
2013	63 319 428	76 984 874	140 304 302	-13 665 446

Zdroj: vlastní zpracování na základě dostupných zdrojů z ITC a UKRSTAT

5.2.1 Teritoriální struktura Ukrajiny

V roce 2013 Ukrajina obchodovala s 229 zeměmi světa (Oficiální portál pro podnikání a export, 2014). Největšího obrátu Ukrajina dosahovala, jako i předchozí roky, s Ruskou federací (23,8 %). Dále se obchod, co se vývozu týče, nejvíce uskutečnil s těmito zeměmi: Tureckem (6 %), Čínou (4,3 %), Egyptem (4,3 %) a Polskem (4 %). Dle oficiálního portálu pro podnikání a export (2014) činil vývoz do EU okolo 27%.

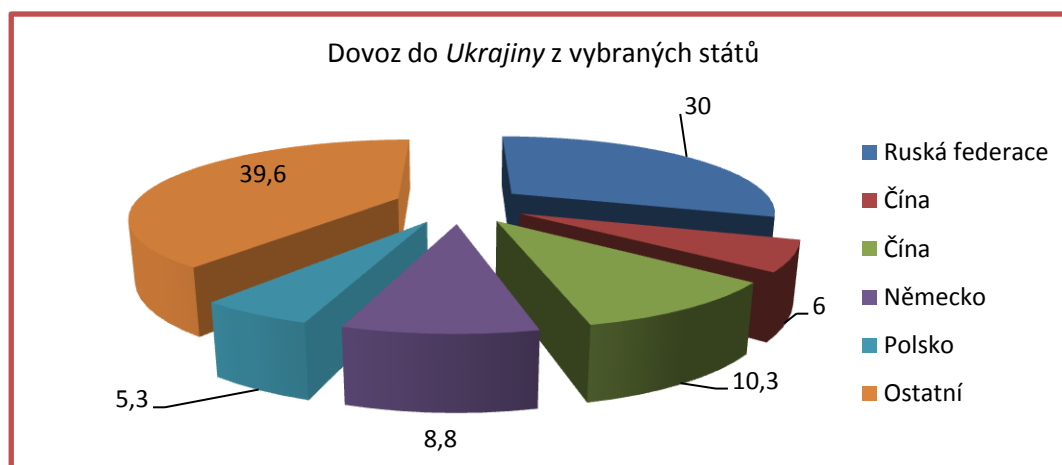
Graf č. 11 Teritoriální struktura Ukrajiny z hlediska exportu pro rok 2013

Zdroj: vlastní zpracování na základě dostupných informačních zdrojů z ITC

Teritoriální strukturu Ukrajiny z hlediska dovozu tvoří tyto následující země: Ruská federace, Čína, Německo, Polsko a Bělorusko. Tyto země dohromady tvořily 59,23% z celkového dovozu, z toho 30% byl tvořen obchod s Ruskem.

Graf č. 12 Teritoriální struktura Ukrajiny z hlediska importu pro rok 2013

Zdroj: vlastní zpracování na základě dostupných informačních zdrojů z ITC

Na základě současné situace, která se odehrává na Ukrajině ale i na základě posledních

zpráv poskytnutých prostřednictvím ČTK lze konstatovat, že v příštím roce dojde nejen ke změně teritoriální struktury z hlediska importu, ale i komoditní struktury.

Koncem března tohoto roku dojde k vypršení smlouvy mezi Ukrajinou a Ruskem, týkající se dodávek plynu. Po návrhu ruského ministra Alexandra Novaka zvýšit cenu za plyn, se Ukrajina rozhodla přestat plyn odebírat úplně (ČTK, 2015).

5.2.2 Komoditní struktura Ukrajiny

Ukrajinu můžeme zařadit mezi největší spotřebitele elektrické energie v Evropě. Mezi hlavní spotřebu primárních energií lze zařadit zemní plyn, jehož rozhodující část je dovážena z Ruské federace. Dalšími spotřebovávanými zdroji jsou uhlí, uran, ropy, voda a další obnovitelné zdroje. Ukrajina je na těchto zdrojích závislá z 60 %. Je tedy zřejmé, že v závislosti se spotřebou budou mezi hlavními dováženými komoditami energetické suroviny a paliva. Hlavní vyvezené komodity v roce 2013 zachycuje tabulka č. 10 – Hlavních 15 nejvíce vyvezených komodit z Ukrajiny v roce 2013.

Tabulka č. 11: Hlavních 15 nejvíce vyvezených komodit z Ukrajiny v roce 2013

Kód zboží	Název položky	hodnota v tis. USD	Pořadí
0	Celkem exportováno	63 319 428	-
10	Obilí	6 371 330	2
12	Semena, plody	2 048 036	10
15	Tuky a oleje (živočišné, rostlinné)	3 507 073	5
23	Zbytky, krmiva, odpad potravinářského průmyslu	923 388	15
26	Rudy kovů, strusky, popely	3 917 528	3
27	Paliva, oleje	2 865 382	7
28	Výrobky chemické sloučeniny kovů	1 744 291	11
31	Hnojiva	1 171 082	12
44	Dřevo, uhlí, dřevěné výrobky	1 143 721	13
48	Papír, karton, lepenka	1 079 830	14
72	Železo a ocel	14 319 253	1
73	Výrobky ze železa nebo oceli	2 590 099	8
84	Reaktory, kotle	3 840 433	4
85	Přístroje el. Záznamu	3 133 971	6
86	Lokomotivy, mechanická dopravní zařízení	2 463 160	9

Zdroj: vlastní zpracování na základě dostupných údajů z ITC

Pro rok 2013 byl charakteristický pokles podílu exportu některých komoditních

položek. Jednalo se například o export položek černé metalurgie a výrobků (HS 2 – 73), který se snížil o 26,4 %, obilí (HS 2 – 10) o 10,2 % a objem nerostných surovin (HS 2 – 27) pokles o 11,1 %. Dle následující tabulky vidíme, že hlavní exportovanou komoditou Ukrajiny je železo a ocel (HS 2 – 72), této položky bylo vyvezeno 14 319 253 tis. USD, z toho 2 162 402 tis. USD bylo vyvezeno do Ruské federace. Dále do Turecka, Itálie, Egypta a Polska. Mezi další hlavní vývozní položky této země můžeme zařadit obilí (HS 2 – 10), rudy kovů, strusky a popelu (HS 2 – 26) či reaktory a kotle (HS 2 – 84), kterých se vyvezlo z této země v hodnotě 3 840 433 tis. USD.

Z hlediska struktury importu tvořily tradičně největší zbožovou položku energetické suroviny, paliva a oleje (HS 2 - 27). Z celkového importu do této země se energetických surovin dovezlo 27,59 %, mezi další nejčastěji dovážené položky patří: reaktory a kotle (HS 2 - 84) 8,98 %, přístroje elektrického záznamu (HS 2 - 85) 7,2 % a dopravní prostředky a zařízení – motorová vozidla (HS 2 - 87) 7,1 % z celkového importu.

Vývoj a změnu pořadí v dovozu či vývozu komodit za posledních pět let znázorňuje tabulka v příloze č. 5.

Tabulka č. 12: Hlavních 15 nejvíce dovezených komodit na Ukrajinu v roce 2013

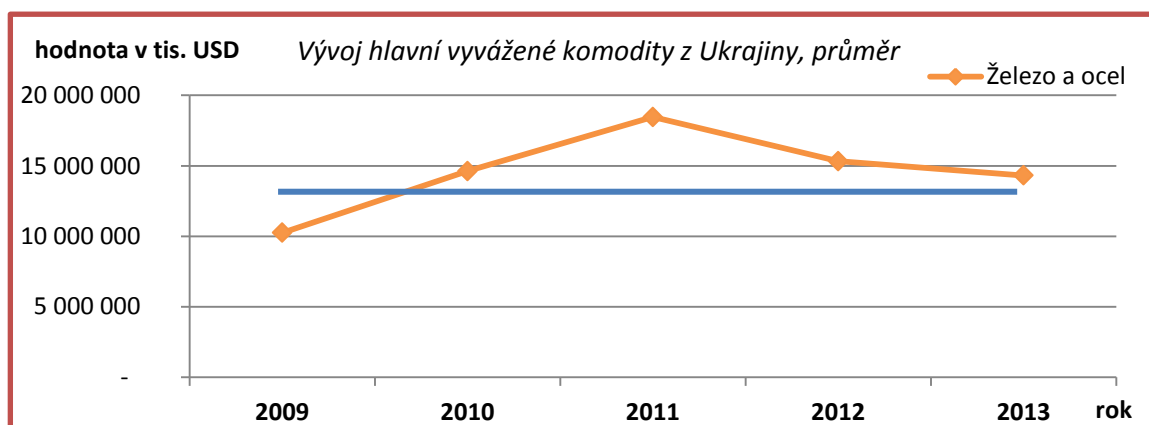
Kód zboží	Název položky	hodnota v tis. USD	pořadí
0	Celkem importováno	76 984 874	-
3	Ryby, korýši, měkkýši	864 247	15
8	Ovoce, ořechy, jedlé slupky	1 243 034	10
27	Paliva, oleje	21 236 936	1
30	Výrobky farmaceutické	3 100 805	6
33	Silice, rezinoidy, kosmetické přípravky	926 846	14
38	Různé chemické výrobky	1 305 227	9
39	Plasty a výrobky z nich	3 553 475	5
40	Kaučuk a výrobky z něj	1 040 744	13
48	Papír, karton, lepenka	1 684 710	8
72	Železo a ocel	2 231 717	7
73	Výrobky ze železa nebo oceli	1 206 167	11
84	Reaktory, kotle	6 910 504	2
85	Přístroje elektrického záznamu	5 559 201	3
87	Vozidla motorová, traktory	5 444 143	4
90	Přístroje optické, foto	1 061 385	12

Zdroj: vlastní zpracování na základě dostupných zdrojů z ITC

Následující graf popisuje vývoj hlavní vyvážené komodity z Ukrajiny za posledních

5 let, konkrétně se jedná o železo a ocel (HS 2 – 72). V roce 2011 se vyvezlo rekordních 18 464 921 tis. USD. V roce 2013 se této položky vyvezlo 14 319 253 tis. USD, o 4 145 668 tis. USD méně než předchozí dva roky. Jak již bylo v práci uvedeno, v roce 2012 došlo k poklesu ocelářské poptávky na Ukrajině z důvodu zpomalení stavebního boomu v Číně.

Graf. č. 13 Vývoj hlavní exportované komodity z Ukrajiny za posledních 5 let

Zdroj: vlastní zpracování na základě dostupných zdrojů z ITC

Velkou změnu lze spatřit ve vývozu minerálních olejů a paliva (HS 2 – 27). V roce 2011 se tato položka stala druhou nejčastěji vyváženou komoditou v zemi. Této komodity bylo vyvezeno v hodnotě 5 691 060 tis. amerických dolarů. V roce 2012 se vyvezla rekordní hodnota obilí a cereálií (HS 2 – 10) ve výši 6 971 045 tis. amerických dolarů. Velké navýšení oproti předcházejícím období můžeme také spatřit v exportu lokomotiv a železnic (HS 2 – 86), kdy bylo vyvezeno za 4 107 177 tis. USD, oproti roku 2009, byla tato hodnota pětinasobná. Celkově můžeme hodnotit vývozní komodity za ustálené.

Změny v dovozu můžeme především spatřovat v roce 2011, a to u těchto následujících komodit: kotle a stroje (HS 2 – 84), u elektrického zařízení (HS 2 – 85) a u dopravních prostředků a zařízení (HS 2 – 87). Dále došlo k nadstandardnímu růstu komodity masa (HS 2 – 02) v roce 2012. Více v příloze č. 5.

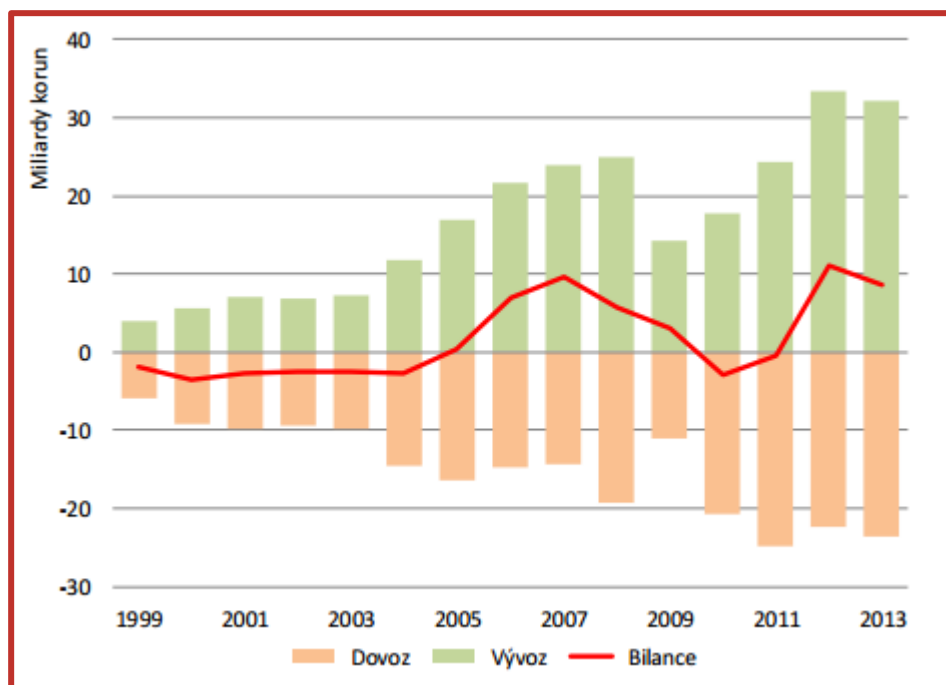
6 ANALÝZA VZÁJEMNÉHO ZO ČR A UKRAJINY

6.1 Bilance vzájemného zahraničního obchodu od roku 1999

Po úspěšném období ekonomického růstu na území Ukrajiny od roku 1999, docházelo také ke stoupající tendenci obchodních vztahů mezi Ukrajinou a Českou republikou. K přerušení tohoto vývoje došlo pouze v letech 2009 až 2011 v období ekonomické krize. Od roku 2012 dochází opět k pozitivnímu vývoji (Sekce pro evropské záležitosti Úřadu vlády ČR, 2014).

V roce 2012 exportovala Česká republika na Ukrajinu zboží v nejvyšší hodnotě 1 808 172 tis. USD. Naopak nejméně bylo vyvezeno v posledních letech v roce 2009. Na základě následujícího grafu vidíme, že v období 1999 – 2004 a v roce 2011 byla bilance vzájemného obchodu na straně Ukrajiny. V roce 2011 bylo Ukrajinou vyvezeno zboží v hodnotě 1 544 783 tis. amerických dolarů. Vzájemný obchod těchto států zachycuje následující graf a tabulka.

Graf č. 14 Vývoj vývozu a dovozu z České republiky na Ukrajinu v letech 1999 - 2013

Zdroj: Sekce pro evropské záležitosti Úřadu vlády ČR, 2014

Tabulka č. 13 Vývoj vzájemného obchodu ČR a Ukrajiny

Rok	Vývoz v tis. USD	Dovoz v tis. USD	Obrat v tis. USD	Bilance v. tis. USD
1999	120 244	190 819	313 063	-70 575
2000	153 973	264 052	418 025	-110 079
2001	196 105	277 452	473 557	-81 347
2002	227 004	311 994	538 998	-84 990
2003	280 066	384 544	664 610	-104 478
2004	502 645	629 558	1 132 203	-126 913
2005	751 807	734 600	1 486 407	17 207
2006	1 039 485	711 806	1 751 291	327 679
2007	1 276 704	810 602	2 087 306	466 102
2008	1 536 097	1 182 158	2 718 255	353 939
2009	810 668	659 773	1 470 441	150 895
2010	1 001 112	1 169 829	2 170 941	-168 717
2011	1 472 570	1 544 783	3 017 353	-72 213
2012	1 808 172	1 253 367	3 061 539	554 805
2013	1 763 355	1 348 489	3 111 844	414 866

Zdroj: vlastní zpracování na základě dostupných zdrojů z ČSÚ

Podíl zahraničního obchodu mezi Českou republikou a Ukrajinou na celkovém zahraničním obchodu České republiky a ten samý podíl na celkovém zahraničním obchodu Ukrajiny je znázorněn v následující tabulce.

Tabulka č. 14 Obrat ZO mezi ČR a Ukrajinou na celkovém ZO ČR, na celkovém obratu ZO Ukrajiny, Bilance ZO mezi ČR A Ukrajinou na celkové bilanci ZO ČR, na celkové bilanci ZO Ukrajiny v letech 2009 - 2013

Podíl	2009	2010	2011	2012	2013
Obrat ZO mezi ČR a Ukrajinou na celkovém obratu ZO ČR	0,68	0,84	0,96	1,03	1,03
Obrat ZO mezi ČR a Ukrajinou na celkovém obratu ZO Ukrajiny	1,73	1,94	1,99	2	2,22
Bilance ZO mezi ČR a Ukrajinou na celkové bilanci ZO ČR	1,88	-2,62	-0,62	3,32	2,18
Bilance ZO mezi ČR A Ukrajinou na celkové bilanci ZO Ukrajiny	-2,64	1,81	0,51	-3,48	-3,04

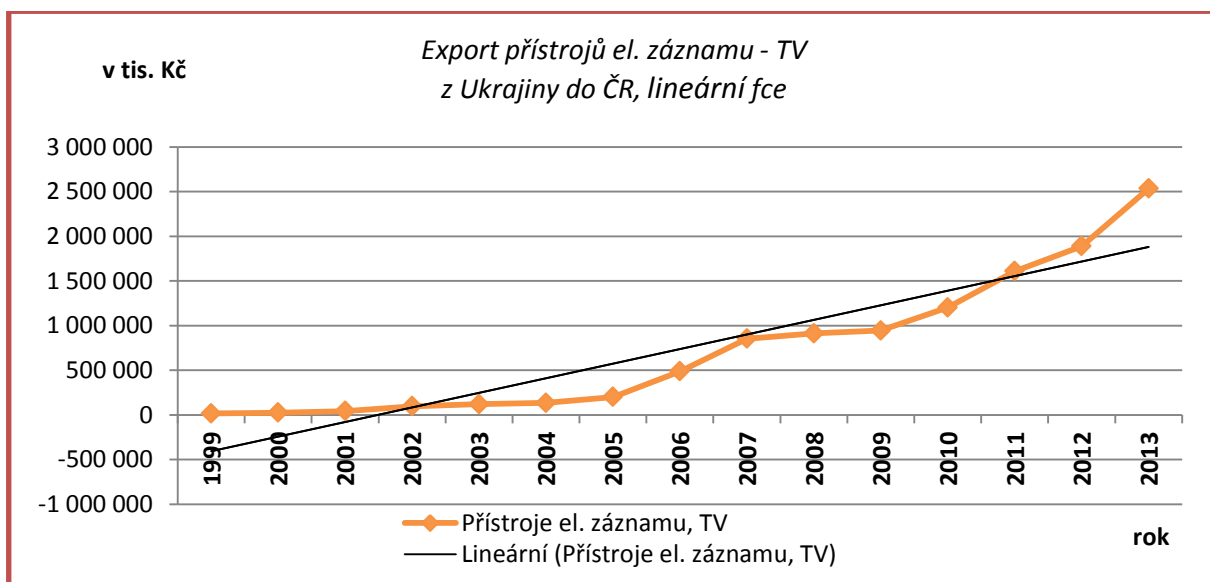
Zdroj: vlastní výpočty

6.2 Komoditní struktura

6.2.1 Vývoj exportovaných komodit z Ukrajiny do ČR

Pokud jde o export komodit z Ukrajiny do České republiky, Česká republika je především závislá na importu: rudy kovů a strusky popelu (HS 2 - 26), na palivech a olejích (HS 2 - 27), železe a oceli (HS 2 - 72). Zejména tyto komodity tvoří od roku 1999 až po současnost hlavní komoditní strukturu dovozu do České republiky. Velký potenciál můžeme spatřovat u přístrojů elektrického záznamu (HS 2 - 85), kde dochází k nepřerušovanému růstu po dobu 10 let, který je zachycen na následujícím grafu.

Graf č. 15 Vývoj vývozu přístrojů elektrických záznamů – TV z Ukrajiny do ČR v peněžním vyjádření v letech 1999 – 2013

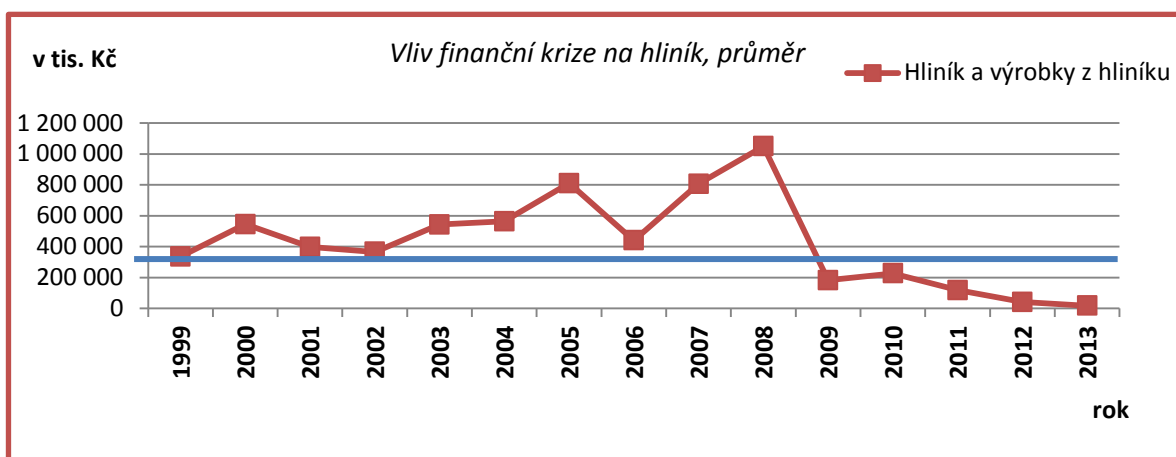

Zdroj: vlastní zpracování na základě databáze zahraničního obchodu, poskytované ČSÚ

Z grafu vyplývá, že pro toto odvětví byl markantní především rok 2006, kdy došlo k nárůstu vývozu těchto zařízení. Jednou z nejvýznamnějších podskupin jsou dráty, kabely a vodiče (HS 4 - 8544). Další silnou podskupinou jsou zařízení ke spínání elektrických obvodů (HS 4 - 8536).

Velká změna ve vývozu se uskutečnila mezi lety 2008 a 2009 v období finanční krize. Především se tato změna dotkla položky hliníku a jeho výrobků (HS 2 - 76), této komodity bylo oproti předchozímu roku vyvezeno o 82,65 % méně. Od té doby tato komodita ztratila pozici čtvrté co do hodnoty největší vývozní položky (viz. graf č.16)

Graf č. 16 Vliv finanční krize na hliník

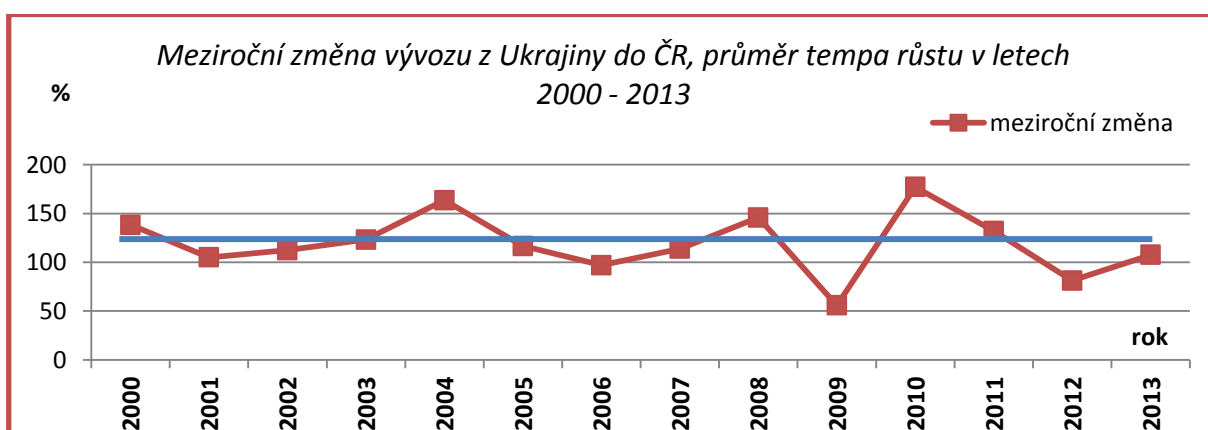

Zdroj: vlastní zpracování na základě databáze zahraničního obchodu, poskytované ČSÚ

Mezi komodity zasažené finanční krizí lze dále zařadit chemické a organické výrobky (HS 2 – 29), v roce 2009 bylo exportováno o 90,94 % méně oproti roku 2008. Ačkoliv se může zdát, že byl tento pokles drastický, nemusí tomu tak být, neboť tato komodita netvořila hlavní položku dovozu.

Dalšími vývozními ukrajinskými komoditami, které směřují do České republiky, patří: reaktory, kotle a přístroje (HS 2 – 84); dřevo a uhlí (HS 2 – 44); nábytek a lůžkoviny (HS 2 – 94), optické foto (HS 2 – 90); atd. (viz příloha č. 2) Následující graf znázorňuje hlavní vývozní komodity z Ukrajiny do ČR v letech 1999 – 2013.

Graf č. 17 Meziroční změna vývozu z Ukrajiny do ČR, průměrné tempo růstu od roku 99 - 13

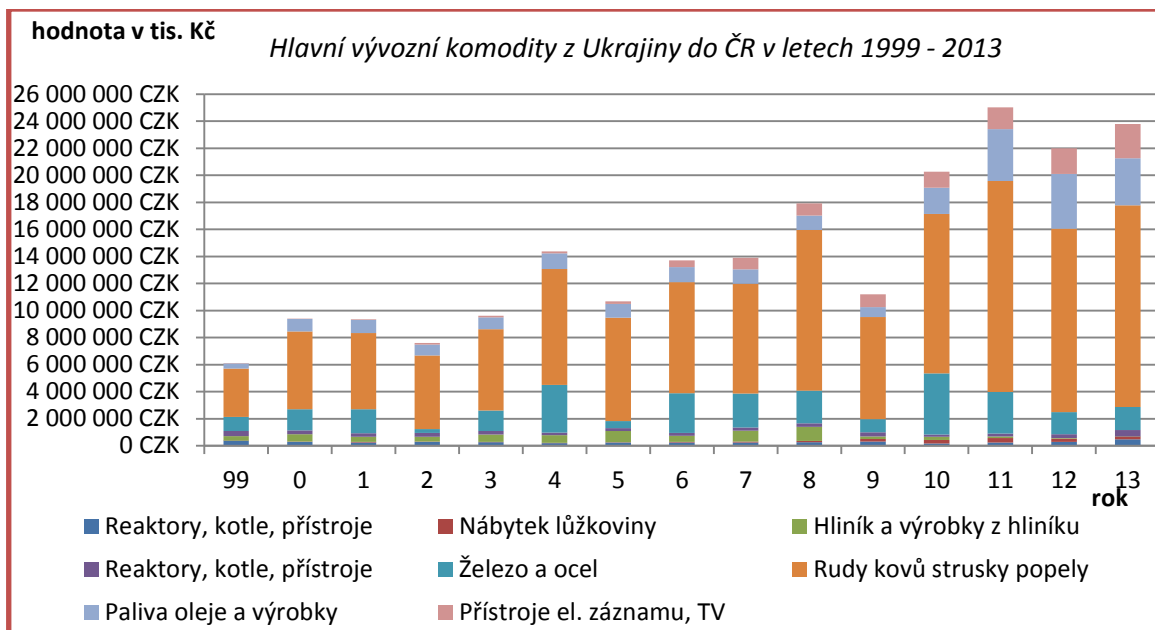

Zdroj: vlastní zpracování, vlastní dopočet

Podíváme-li se na meziroční změnu vývozu z Ukrajiny do ČR, vidíme, že od roku 2000 do roku 2008 lze meziroční změnu vývozu vidět za ustálenou. Velký pokles nastal

v roce 2009, kdy došlo k poklesu meziroční změny o 90,03 %. V tomto roce také byla meziroční změna nejnižší, hodnota dosahovala pouze 55,81 %. Nejvyšší hodnota byla o rok později, kdy dosahovala 177,31 %.

Graf. č. 18 Hlavní vývozní komodity z Ukrajiny do ČR v letech 1999 - 2013

Zdroj: vlastní zpracování na základě databáze zahraničního obchodu, poskytované ČSÚ

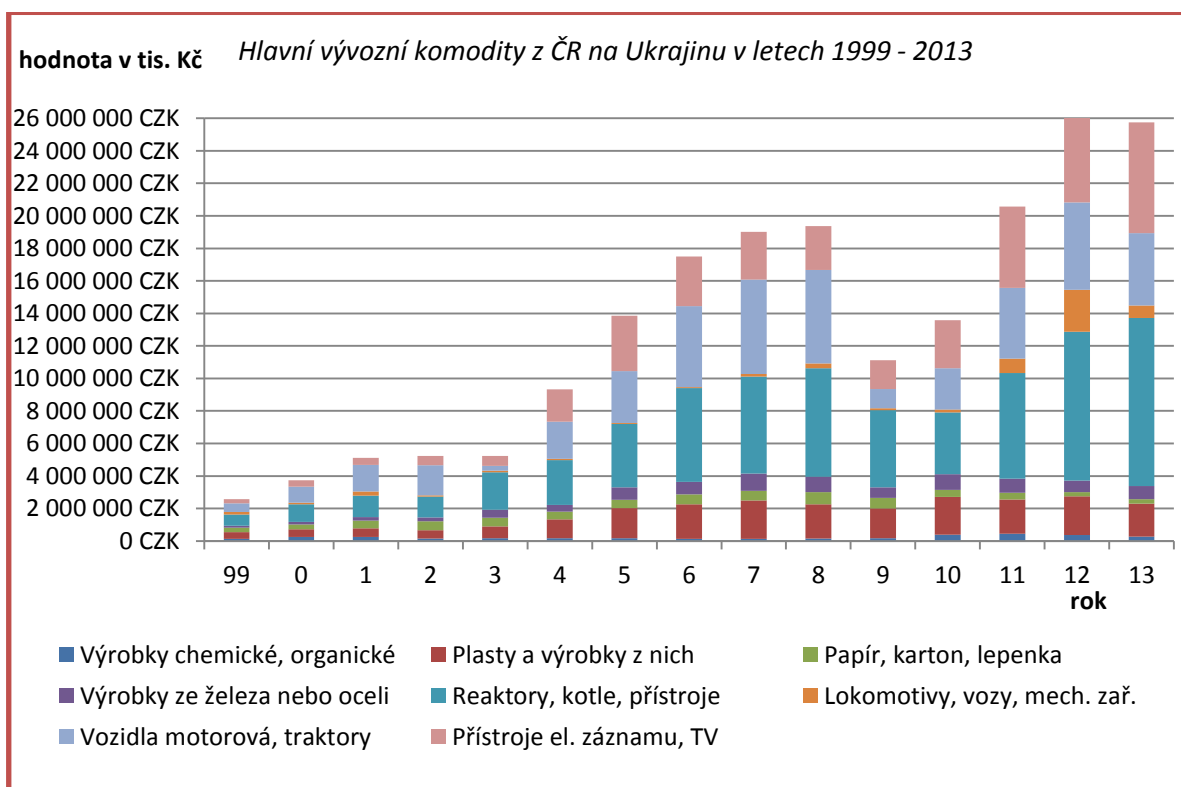
6.2.2 Vývoj exportovaných komodit z České republiky na Ukrajinu

Co se týká vyvážených komodit z ČR na Ukrajinu, dominují především tyto komodity: motorová vozidla (HS 2 – 87), reaktory a kotle (HS 2 – 84); přístroje elektrického záznamu (HS 2 – 85). Mezi silně exportované komodity však také patří plasty (HS 2 – 39), výrobky ze železa nebo oceli (HS 2 – 73), farmaceutické výrobky (HS 2 – 30) a chemické výrobky (HS 2 – 29).

Od roku 1999 až po současnost nedocházelo k významným změnám, kromě již zmíněné finanční krize, která se nejvíce projevila v letech 2008 a 2009. Relativně nejvíce poklesl v roce 2009 vývoz motorových vozidel (HS 2 – 87) a to konkrétně o 79,5 % a strojů o 34,5 %. O dva roky později naopak vývozy těchto komodit vrostly. Vliv ekonomické krize také ovlivnil export plastů (HS 2 – 39) a přístrojů elektrického záznamu (HS 2 – 85).

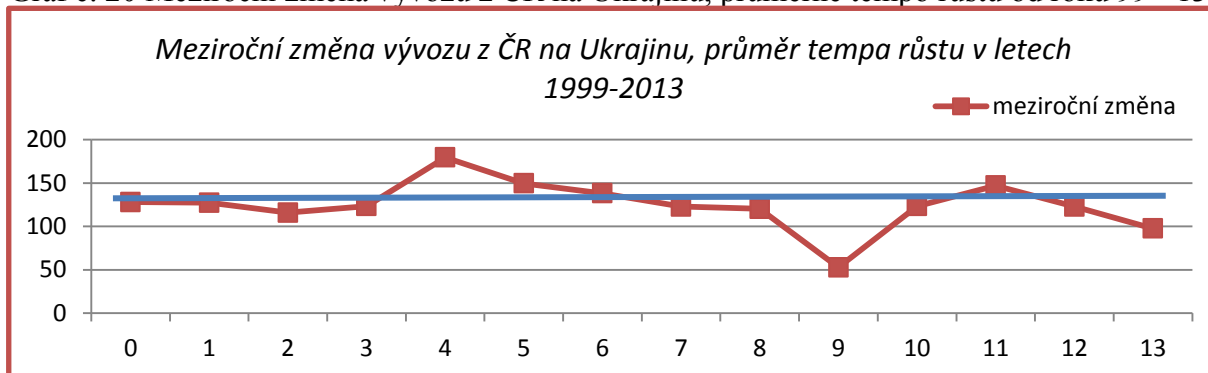
K mírnému poklesu vývozu také došlo v roce 2012, a to konkrétně u papíru (HS 2 – 48) a u výrobků ze železa nebo oceli (HS 2 – 73). Vývoj hlavních exportovaných komodit z ČR na Ukrajinu zachycuje následující graf.

Graf č. 19 Hlavní vývozní komodity z ČR na Ukrajinu v letech 1999 - 2013

Zdroj: vlastní zpracování na základě dostupných zdrojů z ČSÚ

Graf č. 20 Meziroční změna vývozu z ČR na Ukrajinu, průměrné tempo růstu od roku 99 - 13

Zdroj: vlastní zpracování, vlastní dopočet

Meziroční změnu lze hodnotit za ustálenou, nejmenší hodnota byla zachycena v roce 2009, a to 52,77 %. Naopak nejvyšší hodnota 179,47 % byla v roce 2004.

6.2.3 Obchodní spolupráce v současnosti

V roce 2013 představoval objem vzájemného zahraničního obchodu hodnotu 1 950,934 mil. amerických dolarů, což činilo o 5,1 % méně než v roce 2012. Důvod tohoto snížení byl pokles importu českého zboží na území Ukrajiny.

Vývoz zboží a služeb z Ukrajiny do České republiky byl oproti předchozímu roku vyšší. Jeho výše dosahovala 823,750 mil. dolarů, v roce 2012 tato země exportovala v hodnotě 707,040 mil. dolarů. Import zboží a služeb z České republiky na Ukrajinu byl v loňském roce 1054,715 mil. dolarů. Výsledkem tohoto vzájemného obchodu byla záporná obchodní bilance ve výši 158,496 mil. dolarů.

Mezi základní vývozní komponenty v roce 2013 z Ukrajiny do České republiky patřilo především zboží s malou přidanou hodnotou: rudy, strusky, popely (HS 2 – 26) 57,3 %; paliva, minerální oleje, nafta (HS 2 – 27) 7,7 %; železo a ocel (HS 2 – 72) 7 %; dřevo (HS 2 – 44) 2,7 %. Dále šlo o zboží s vyšší přidanou hodnotou: elektrotechnika (HS 2 – 85) 13,5 %; reaktory, kotle (HS 2 – 84) 12,1 %; atd.

Naopak mezi základní dovozní položky na Ukrajinu v roce 2013 patřily: motorová vozidla (HS 2 – 87) 22,5 %; reaktory, kotle (HS 2 – 84) 12,1 %; železniční lokomotivy (HS 2 – 86) 4 %, atd. (Velvyslanectví Ukrajiny v ČR, 2012)

Lze předpokládat, že vzájemný obchod České republiky s Ukrajinou bude i nadále růst. Přesvědčením tohoto tvrzení může být i současná exportní strategie ČR (2012 – 2020), kde je Ukrajina definována jako jedna z prioritních zemí z hlediska exportního zájmu.

6.3 Efektivnost zahraničního obchodu

Pro zjištění růstu, poklesu vývozních a dovozních cen byl využit ukazatel směnných relací. Z tabulky vyplývá, že skoro u všech položek zboží došlo k navýšení, a to jak u vývozních, tak dovozních cen. Pokles cen byl zaznamenán, co se vývozu týká pouze u položky *surové materiály, nepoživatelné s výjimkou paliv*, položky *minerální paliva, maziva a příbuzné materiály* a položky *živočišné a rostlinné oleje*. Naopak u dovozu došlo k poklesu u těchto položek: *surové materiály, nepoživatelné s výjimkou paliv, minerální paliva, maziva a příbuzné materiály, živočišné a rostlinné oleje* a u položky *chemikálie a příbuzné výrobky*.

Vývoj dovozních a vývozních cen ČR vidíme v následující tabulce.

Tabulka č. 16 Vývoj vývozních a dovozních cen ČR v roce 2013 oproti roku 2012

Kód	Název položky	Vývoz			Dovoz			Reálné směnné relace
		2012	2013	Index	2012	2013	Index	
0	Potraviny a živá zvířata	112,5	115,2	102,40	109,9	116,2	105,73	103,25
1	Nápoje a tabák	106,4	116,2	109,21	102,8	111,8	108,75	99,58
2	Surové materiály, nepoživatelné s výjimkou paliv	145,7	143,1	98,22	137,9	129,8	94,13	95,84
3	Minerální paliva, maziva a příbuzné materiály	133,9	129,1	96,42	169,2	159,1	94,03	97,53
4	Živočišné a rostlinné oleje	121,8	119,7	98,28	152,5	140,8	92,33	93,95
5	Chemikálie a příbuzné výrobky	106,9	107,4	100,47	98,6	98	99,39	98,93
6	Tržní výrobky tříděné hlavně podle materiálu	105	105,1	100,10	105,2	105,6	100,38	100,28
7	Stroje a dopravní prostředky	91,3	93,1	101,97	87,6	88,5	101,03	99,07
8	Průmyslové a spotřební zboží	95,5	97,9	102,51	87,2	88,8	101,83	99,34
-	Celkem	1019	1026,8	100,77	1050,9	1038,6	98,83	98,08

Zdroj: vlastní zpracování na základě dostupných zdrojů z ČSÚ

Z tabulky lze vyčíst, u jakých položek byla dovozní cena vyšší nežli vývozní a naopak. Například velký rozdíl u ceny dovozní oproti vývozní základního období je u položky *minerální paliva, maziva a příbuzné materiály* nebo u položky *živočišné a rostlinné oleje*.

Ke zlepšení reálné směnné relace došlo u 6 položek. Z těchto položek došlo k nejlepšímu zlepšení u položky *živočišné a rostlinné oleje*. Celkově jsou dovozní ceny vyšší nežli vývozní.

6.4 Konkurenceschopnost

Komparativní výhoda určuje výhodnost mezinárodní směny dané komoditní agregace pro danou zemi. Česká republika má komparativní výhodu u těch položek, u kterých LFI index vyšel v kladné hodnotě. Cílem této kapitoly je vyhodnotit konkurenceschopnost českého exportu a zároveň identifikovat slabá a silná místa.

Následující dvě tabulky nám ukazují komodity s největší a nejnížší projevenou komparativní výhodou dle LFI za posledních 5 let.

6.4.1 Komparativní výhoda ČR pomocí Lafaeova indexu

Z osmi zkoumaných položek zboží byla komparativní výhoda u 6 položek a to konkrétně v roce 2009 a 2013 v ostatních letech byla dosažena komparativní výhoda u 5 komoditních položek. Od roku 2009 má Česká republika nejvyšší komparativní výhodu u položky stroje a dopravní prostředky (SITC 7). Druhá položka s nejvyšší komparativní výhodou je položka chemikálie (SITC 5). Na základě vypočtených dat vidíme, že tato výhoda se každým rokem zmenšuje. Oproti roku 2009, kdy bylo u této položky dosažena hodnota 8,877 je o pět let později hodnota poloviční. Logicky položka, která nemá žádnou komparativní výhodu vůči zkoumané zemi je položka surové materiály (SITC 2) tato položka získala v pěti po sobě jdoucích letech záporné hodnoty. Ostatní položky potraviny a živá zvířata (SITC 0), tržní výrobky tříděné dle materiálu (SITC 6) a průmyslové a spotřební zboží (SITC 8) mají oproti položce stroje a dopravní prostředky málo významnou komparativní výhodu. Nejmenší komparativní výhoda byla zaznamenána u položky nápoje a tabák (SITC 1).

Tabulka č. 17 Komparativní výhoda ČR pomocí Lafaeova indexu v letech 2009 – 2013

Pořadí v LFI	Popis a druh zboží	2009	2010	2011	2012	2013
0	Potraviny a živá zvířata	1,393	1,311	0,663	0,544	0,578
1	Nápoje a tabák	0,107	0,191	0,215	0,167	0,189
2	Surové materiály	-30,689	-26,373	-28,736	-27,211	-27,223
3	Minerální paliva	-2,763	-4,28	-6,364	-7,883	-6,28
4	Živočišné a rostlinné oleje	-0,438	-0,584	-0,336	-0,155	-0,329
5	Chemikálie	8,877	8,777	6,131	4,251	4,27
6	Tržní výrobky tříděné dle materiálu	1,552	-4,613	-1,301	-0,506	0,654
7	Stroje, dopravní prostředky	20,013	22,782	27,83	28,955	27,084
8	Průmyslové spotřební zboží	1,948	2,79	1,898	1,838	2,057

Zdroj: vlastní zpracování, vlastní výpočty

7 ZÁVĚR

Při zpracování této práce se potvrdil silící význam zahraničního obchodu. Co se týká komoditní struktury vzájemného obchodu zkoumaných zemí, lze ji ohodnotit za ustálenou. Vývoj vzájemného obchodu byl ovlivněn vstupem ČR do Evropské unie, finanční krizí, vstupem zmíněných zemí do Světové obchodní organizace, poptávkou a nabídkou komodit.

Od roku 1999 zahraniční obchod Ukrajiny vykazuje rostoucí tendenci, a to až do doby finanční krize, která se obou zkoumaných zemí nejvíce dotkla v roce 2009. K oživení a nastartování světové ekonomiky došlo o dva roky později v roce 2011.

V tomto roce se také uskutečnil na Ukrajině rekordní vývoz zboží v hodnotě 1 544 783 tisíc amerických dolarů. V současné situaci je největším ukrajinským obchodním partnerem Ruská federace. V oblasti nerostného bohatství země Ukrajina disponuje většinou významných surovin. Během práce jsem došla k dvěma protichůdným závěrům. Za prvé bylo pro Ukrajinu odvětví strojírenství ohodnoceno jako odvětví s velkým předpokladem vývozu z hlediska technologické a průmyslové základny. Dle Ministerstva průmyslu a obchodu má ČR velký předpoklad pro zapojení se do strojírenství jakožto vývozce na Ukrajinu z morálně a technicky zastaralé průmyslové základny.

Dle mého názoru jsou obě tvrzení pravdivá. Byť strojírenství tvoří hlavní část ukrajinského vývozu, jsou nutné inovace továren a obráběcích strojů. Česká republika může být v této oblasti nápomocná nabídkou pracovního kapitálu, dovozem nových technologií či poznatků.

Pro Českou republiku byl především významný rok 2004, kdy došlo ke vstupu do Evropské unie. Jedním z pozitivních dopadů tohoto vstupu bylo zlepšení obchodní bilance. Od roku 2005 již položka dovozu nepřesáhla položku vývozu. V roce 2012 bylo rekordně vyvezeno zboží v hodnotě 1 808 172 tisíc amerických dolarů. Oproti roku 2009, kdy se země potýkala s finanční krizí, bylo vyvezeno zboží v hodnotě o 997 504 tisíc amerických dolarů více.

Na základě dostupných informací byly v další části práce vyhodnoceny největší obchodní partneři Ukrajiny a ČR a popsány jejich vzájemné vztahy. Česká republika jakožto člen EU obchoduje nejvíce s ostatními členskými státy, za rok 2013 jejich vzájemný obchod představoval 81,8 % celkového zahraničního obchodu země, z toho obchod s Německem byl tvořen 31,7 %. Pro porovnání podíl obrátu zahraničního obchodu České republiky a Ukrajiny na celkovém obchodě ČR v roce 2013 bylo tvořeno 1,03 %. Byť se toto číslo může zdát malé,

z hlediska pořadí byla Ukrajina na 21. místě a za posledních pět let vzájemný obrat stále roste. Mezi další hlavní partnery České republiky patří Slovensko, Polsko, Francie, Velká Británie, Rakousko, Ruská federace, atd.

V rámci zkoumání konkurenceschopnosti České republiky vůči Ukrajině bylo zjištěno, že největší jasnou komparativní výhodu má země ve vývozní položce stroje a dopravní prostředky. Druhá nejvyšší komparativní výhoda se ukázala u položky chemikálie. Nejmenší komparativní výhoda byla projevna u položky nápoje a tabák.

Český export zboží na Ukrajinu má stále rostoucí tendenci. Maximální vyvezené zboží v hodnotě 1 808 172 tis. amerických dolarů vyvezla země v roce 2012, naopak minima za posledních deset let v roce 2003 v hodnotě 280 066 tis. amerických dolarů. Mezi hlavní vyvážené české komodity na území Ukrajiny patří motorová vozidla (HS 2 – 87), reaktory a kotle (HS 2 – 84), přístroje elektrického záznamu (HS 2 – 85), plasty a výrobky z plastů (HS 2 – 39), výrobky ze železa nebo oceli (HS 2 – 73), farmaceutické výrobky (HS 2 – 30), chemické výrobky (HS 2 – 29), aj. Během analyzovaných let, se zvětšily objemy exportu na Ukrajinu především u položek (HS 2 – 29), (HS 2 – 73), (HS 2 – 85). Velký vliv na vývoz komodit měla finanční krize. Relativně nejvíce poklesl v roce 2009 vývoz motorových vozidel (HS 2 – 87) a to konkrétně o 79,5 %. Méně zasaženými komoditami byly (HS 2 – 48), (HS 2 – 73).

Co se týká ukrajinských vyvážených komodit, Česká republika je závislá na této struktuře importu: rudy kovů a strusky popelů (HS 2 – 26), paliva a oleje (HS 2 – 27) a železo a ocel (HS 2 – 72). Položka rudy kovů a strusky popelu tvořila v roce 2013 více jak 50 % celého dovozu. Výrobky ze železa nebo oceli patří mezi hlavní vývozní položku. A protože tato položka tvoří velkou část HDP, není divu, že došlo k ekonomické stagnaci, způsobené poklesem poptávky po zmíněném zboží. Velká změna ve vývozu se uskutečnila mezi lety 2008 a 2009 v období finanční krize. Především se tato změna dotkla položky hliníku a jeho výrobků (HS 2 – 76). Od doby finanční krize tato komodita ztratila pozici čtvrté co do hodnoty největší vývozní položky.

Největší pokles meziroční změny vývozu z Ukrajiny do České republiky se uskutečnil v roce 2009, kdy došlo k poklesu meziroční změny o 90,03 %. V tomto roce také byla meziroční změna nejnižší, hodnota dosahovala pouze 55,81 %. V tomto roce došlo i k nejmenší meziroční změně vývozu České republiky na Ukrajinu, a to 52,77 %. Naopak nejvyšší hodnota 179,47 % byla v roce 2004.

8 SEZNAM LITERATURY

- [1] BARTŮŇKOVÁ, J., PAULÍK, M.: Vyšetřovací metody v imunologii, 2011. Praha: Grada Publishing, a. s., 168 s. ISBN 978-80-247-3533-7
- [2] CIHELKOVÁ, E. a kol.: Nový regionalismus. Teorie a případová studie. Praha: C. H. Beck, 2007. 361 s. ISBN 978-80-7179-808-8
- [3] ČADIL, J.: Regionální ekonomie. Teorie a aplikace. Praha: C. H. Beck, 2010. 152 s. ISBN 978-80-7400-191-8
- [4] FOJTÍKOVÁ, L. Zahraničně obchodní politika ČR. Historie a současnost (1945 – 2008). Praha: C. H. Beck, 2009. 246 s. ISBN 978-80-7400-128-4
- [5] KALÍNSKÁ, E. a kol.: Mezinárodní obchod v 21. století. Praha: Grada Publishing, a. s., 2010. 232 s. ISBN 978-80-247-7513-5
- [6] KRUGMAN, Paul R.; OBSTFELD, Maurice. *International economics: Theory and Policy. Sixth edition.* Boston : Addison-Wesley, 2003. 754 s. ISBN 0-321-11639-9
- [7] KUNEŠOVÁ, H., CIHELKOVÁ E.: Světová ekonomika. Nové jevy a perspektivy. Praha: C. H. Beck, 2006. 319 s. ISBN 80-7179-455-4 (72)
- [8] NEUMANN, P., ŽAMBERSKÝ, P., JIRÁNKOVÁ, M.: Mezinárodní ekonomie. Praha: Grada Publishing, a. s., 2010. 159 s. ISBN 978-80-247-3276-3 (109)
- [9] MACHKOVÁ, H.: Mezinárodní marketing. Praha: Grada Publishing, a. s., 2009. 200 s. ISBN 978-80-247-8354-3 (16,12,28)
- [10] MANKIW, G. N.: Zásady ekonomie. Praha: Grada Publishing, a. s., 1999. 763 s. ISBN 978-80-7169-891-3 (198)
- [11] MARREWIJK, Charles van. *International economics: theory, application, and policy.* 2nd ed. New York: Oxford University Press, c2012, xliv, 711 s. ISBN 978-0-19-956709-6.
- [12] МИХАЙЛУШКИН, А.: Международная экономика: теория и практика. 2008. 463 s. Санкт – Петербург: Питер Пресс ISBN 978-5-388-00035-4
- [13] MULAČOVÁ, V., MULAČ P.: Obchodní podnikání v 21. století. 2013. 520 s. ISBN 978-80-247-8638-4 (443)
- [14] POLOUČEK, S. a kol.: Peníze, banky, finanční trhy. Praha: C. H. Beck, 2009. 415 s. ISBN 978-80-7400-152-9 (357)
- [15] SVATOŠ, M. a kol.: Zahraniční obchod. Praha: Grada Publishing, a. s., 2009. 368 s. ISBN 978-80-247-2708-0 (21,16)
- [16] ŠTĚRBOVÁ, L. a kol.: Mezinárodní obchod ve světové krizi 21. století. Praha: Grada Publishing, a. s., 2013. 368 s. ISBN 978-80-247-4694-4 (26,18,23)

- [17] ŠTRACH, P.: Mezinárodní management. Praha: Grada Publishing, a. s., 2009. 168 s. ISBN 978-80-247-2987-9 (23)
- [18] ŽÍDEK, L.: Transformace České republiky: 1984 – 2004. Praha: C. H. Beck., 2006. 304 s. ISBN 978-80-7179-922-1
- [19] EU OFFICE ČESKÉ SPOŘITELNY. *Ukrajina* [online]. Podnikáme na Ukrajině, 2013 [cit. 2015-03-29]. Dostupné z: http://www.amsp.cz/uploads/dokumenty/podnikame_v/Ukrajina.pdf
- [20] MIKO, L.; HOŠEK, M.: *Příroda a krajina České republiky. Zpráva o stavu 2009*. 1. vydání. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, 2009. 102 s. ISBN 978-80-87051-70-2.
- [21] RIEGER, L.: *Ukrajina 2014* [online]. Liberálně-konzervativní akademie: 2013, č. 5, s. 2 [cit. 2015-03-29]. Čtrnáctideník. Dostupné z: http://www.cevro.cz/web_files/soubory/ctrnacni-deniky/2014/14denik_5_2014.pdf
- [22] TOUŠEK, V.: *Česká republika: portréty krajů*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2005, 136 s. ISBN 8023963058. Dostupné z: <http://geography.upol.cz/soubory/lide/fnukal/clanek2005-4.pdf>
- [23] ZIEGLER, A.: *Hladomor na Ukrajině v letech 1932 – 1933* [online]. Praha: NLN, s. r. o 2009, Padělky a padělatelé, č. 4 [cit. 2015-02-29]. Dostupné z: <http://dejinyasoucasnost.cz/archiv/2009/4/clovek-citi-stale-jenom-hlad/>
- [24] BALCAROVÁ, P.; BENEŠ, M.: *Metodologie měření a hodnocení makroekonomické konkurenceschopnosti*. [online]. 2006 [cit. 2015-01-20]. Dostupné z: <http://is.muni.cz/do/1456/soubory/oddeleni/centrum/papers/wp2006-09.pdf>
- [25] BARTLOVÁ, M.: *Zahraniční obchod ČR (10 let od vstupu do EU) - 2004 až 2013: Pořadí států podle výše vývozu a dovozu*. In: Český statistický úřad [online]. 2014 [cit. 2015-01-23]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20542677/241005-1415.pdf/83b2b37a-d470-440d-9e92-8ce0735f78e9?version=1.0>
- [26] ČTK. *České noviny: Ukrajina přestane od dubna kupovat ruský plyn* [online]. 2015 [cit. 2015-03-23]. Dostupné z: <http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/ukrajina-prestane-od-dubna-kupovat-rusky-plyn/1196225>
- [27] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Zahraniční obchod podle tříd SITC* [online]. 2014 [cit. 2015-03-29]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20551165/241013-140113.pdf/bf9eb8f7-9e7c-4f73-b2fd-8abbced785f2?version=1.0>
- [28] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Pořadí států podle výše vývozu a dovozu* [online]. 2014 [cit. 2015-03-29]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20542677/241005-1415.pdf/83b2b37a-d470-440d-9e92-8ce0735f78e9?version=1.0>
- [29] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Databáze zahraničního obchodu* [online]. 2012 [cit. 2015-02-11]. Dostupné z: <http://apl.czso.cz/pll/stazo/STAZO.STAZO>

- [30] DOLEŽAL, A. *Investiční prostředí Ukrajiny a možnosti jeho zlepšení*. European non-governmental organization: 2012. Dostupné z: <https://communityua.wordpress.com/2012/12/18/investicni-prostredi-ukrajiny-a-moznosti-jeho-zlepseni/>
- [31] EUROPA. *Kombinovaná nomenklatura, společný celní sazebník a integrovaný sazebník Evropských společenství*. 2010. vyd [cit. 2013-11-26]. Dostupné z: http://europa.eu/legislation_summaries/customs/111003_cs.htm
- [32] EREPORT. *Ukrajina, Ruská federace, USA* [online]. © EREPORT.RU 2006-2015 [cit. 2015-03-29]. Dostupné z: <http://www.ereport.ru/stat.php?razdel=country&count=ukraine&table=ggecia>
- [33] FRIČOVÁ, V. *Obchodní politika*. EUROSOP [online]. [cit. 2015-03-29]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/680/sekce/obchodni-politika/>
- [34] GALLO, J. Rozdělená Ukrajina II. *Klub investorů* [online]. 2014 [cit. 2015-03-23]. Dostupné z: <http://www.klubinvestoru.com/cs/article/1893-rozdelena-ukrajina-ii>
- [35] JAMBOROVÁ, M. Chudoba a zahraniční obchod. *Rozvojovka*. 2011. Dostupné z: <http://www.rozvojovka.cz/analyzy/54-chudoba-a-zahranicni-obchod.htm>
- [36] JENERÁLOVÁ, I. Exportní strategie ČR pro období 2012 - 2020. *Podnikání investice a obchod s ČR* [online]. 2012 [cit. 2015-03-04]. Dostupné z: <http://www.czech.cz/cz/Podnikani/Investice-a-obchod-s-CR/Exportni-strategie-Ceske-republiky-pro-obdobi-2012>
- [37] KALMAN, J. *Perspektivy podnikání v Bělorusku, Moldavsku a na Ukrajině*. Bratislava: NARMSP, 2010. ISBN 978-80-88957-53-9. Dostupné z: http://www.sbagency.sk/sites/default/files/file/perspektivy_podnikania_vbielorusku_moldavsku_a_ukrajine.pdf
- [38] META SDRUŽENÍ PRO PŘÍLEŽITOSTI MLADÝCH MIGRANTŮ. *Ukrajina. Inkluzivní škola* [online]. 2013 [cit. 2015-03-07]. Dostupné z: <http://www.inkluzivniskola.cz/sites/default/files/uploaded/Ukrajina.pdf>
- [39] FINANČNÍ PORTÁL MINFIN. *Míra inflace na Ukrajině* [online]. 2014 [cit. 2015-03-29]. Dostupné z: <http://index.minfin.com.ua/people/unemploy.php>
- [40] MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU. *Systém všeobecných celních preferencí* [online]. 2014 [cit. 2015-03-07]. Dostupné z: <http://www.mpo.cz/dokument146356.html>
- [41] MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU. *Vztah k EU* [online]. 2014 [cit. 2015-03-29]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/interaktivni-exportni-profil-prioritnich-zemi-ukrajina-21053.html#!&chapter=11>

- [42] MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ ČR. *Ekonomická diplomacie* [online]. 2014 [cit. 2015-03-07]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/udalosti_a_media/fakta_a_data_k_aktualitam/ekonomicka_diplomacie.html
- [43] NATO - vznik. *Ministerstvo obrany ČR* [online]. 2004 [cit. 2014-03-07]. Dostupné z: <http://www.mocr.army.cz/scripts/detail.php?id=2409>
- [44] NATO: *NATO a Ukrajina - vztahy na rozcestí*. G., Perepelytsia. Stará a nová partnerství [online]. 2007 [cit. 2014-01-20]. Dostupné z: <http://www.nato.int/docu/review/2007/issue2/czech/art2.html>
- [45] OFICIÁLNÍ PORTÁL PRO PODNIKÁNÍ A EXPORT. *Souhrnná teritoriální informace Ukrajina*. [online]. 2014 [cit. 2014-12-13]. Dostupné z: [file:///C:/Users/Sax%C3%ADk/Downloads/sti-ukrajina-2014-11-01%20\(3\).pdf](file:///C:/Users/Sax%C3%ADk/Downloads/sti-ukrajina-2014-11-01%20(3).pdf)
- [46] PEŠEK, J. *Krize neschopnosti*. Politicko-společenská revue, 2011. Dostupné z: <http://www.revuepolitika.cz/clanky/1513/krize-neschopnosti>
- [47] SEKCE PRO EVROPKÉ ZÁLEŽITOSTI ÚŘADU VLÁDY ČR. *Ekonomické dopady Asociací dohody EU s Ukrajinou* [online]., 2014 [cit. 2015-03-05]. Dostupné z: http://www.vlada.cz/assets/evropske-zalezitosti/aktualne/SEZ_PB---Asociacni-dohoda-s-Ukrajinou.pdf
- [48] UKRSTAT. *Komoditní struktura Ukrajiny* [online]. 2014 [cit. 2015-03-04]. Dostupné z: http://ukrstat.org/operativ/operativ2004/zd/tsztt/tsztt_r/tsztt122004_r.htm
- [49] Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský. *EAgri* [online]. 2014 [cit. 2015-03-23]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/ukzuz/portal/dovoz-vyvoz/aktualni-zpravy-k-dovozu-a-vyvozu/ruska-federace-zavadi-zakaz-dovozu-ovoce.html>
- [50] ÚŘEDNÍ VĚSTNÍK EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ. *Mezinárodní úmluvy o harmonizovaném systému popisu a číselného označování zboží*. Brusel: Úřad pro úřední tisky Evropských společenství, 1987
- [51] TRADE INTERNATIONAL CENTRE. *Trade Competitiveness Map* [online]. 2014 [cit. 2015-03-04]. Dostupné z: http://legacy.intracen.org/appli1/TradeCom/TP_IP_CI.aspx?RP=203&YR=2009
- [52] VELVYSLANECTVÍ UKRAJINY V ČR. MZV UKRAJINY. *Politické vztahy mezi Ukrajinou a ČR* [online]. 2012 [cit. 2015-01-05]. Dostupné z: <http://czechia.mfa.gov.ua/cs/ukraine-czechia/diplomacy>
- [53] VLASOVA, O. *Kam kráčí Ukrajina*. O koncepci sociální bezpečnosti, globálním historickém procesu, současné situaci ve světě a další [online]. 2014. vyd. [cit. 2015-03-29]. Dostupné z: <http://leva-net.webnode.cz/products/kam-kraci-ukrajina/>

[54] WORLD TRADE ORGANIZATION *Japonsko se pře s Ukrajinou* [online]. 2013 [cit. 2015-03-23]. Dostupné z: https://www.wto.org/english/news_e/news13_e/ds423rfc_30oct13_e.html

[55] WTO. *Members and Observers* [online]. 2014 [cit. 2015-02-12]. Dostupné z: https://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif_e/org6_e.html

9 PŘÍLOHY

Příloha č. 1 Teritoriální struktura ČR z hlediska vývozu a dovozu v letech 2009– 2013

Teritoriální struktura z hlediska vývozu										
Pořadí	2009		2010		2011		2012		2013	
	Země	podíl v %	Země	podíl v %	Země	podíl v %	Země	podíl v %	Země	podíl v %
1	Německo	32,5	Německo	32,3	Německo	32,2	Německo	31,4	Německo	31,3
2	Slovensko	8,7	Slovensko	8,6	Slovensko	8,9	Slovensko	9	Slovensko	8,8
3	Polsko	5,8	Polsko	6,1	Polsko	6,3	Polsko	6,1	Polsko	6
4	Francie	5,7	Francie	5,3	Francie	5,4	Francie	5	Francie	4,9
5	VB	5	VB	4,9	Rakousko	4,5	VB	4,8	VB	4,8
6	Rakousko	4,7	Rakousko	4,7	VB	4,5	Rakousko	4,6	Rakousko	4,5
7	Itálie	4,4	Itálie	4,4	Itálie	4,1	Rusko	3,8	Rusko	3,7
8	Nizozemsko	3,9	Nizozemsko	3,7	Nizozemí	3,5	Itálie	3,6	Itálie	3,6
9	Belgie	2,6	Rusko	2,7	Rusko	3,2	Nizozemsko	3,2	Nizozemsko	2,8
10	Maďarsko	2,6	Belgie	2,5	Belgie	2,5	Belgie	2,4	Maďarsko	2,6
11	Španělsko	2,4	Španělsko	2,4	Maďarsko	2,2	Maďarsko	2,3	Belgie	2,5
12	Rusko	2,3	Maďarsko	2,3	Španělsko	2,1	USA	2,3	USA	2,2
13	USA	1,6	USA	1,7	USA	1,9	Španělsko	2	Španělsko	2,1
14	Švýcarsko	1,6	Švýcarsko	1,7	Švýcarsko	1,7	Švýcarsko	1,6	Švýcarsko	1,5
15	Švédsko	1,6	Švédsko	1,6	Švédsko	1,6	Švédsko	1,5	Švédsko	1,5
16	Rumunsko	1,1	Rumunsko	1,1	Rumunsko	1,1	Rumunsko	1,1	Turecko	1,4
Teritoriální struktura z hlediska dovozu										
1	Německo	26,6	Německo	25,4	Německo	25,7	Německo	25,3	Německo	25,6
2	Čína	10,1	Čína	12,3	Čína	12,4	Čína	11,1	Čína	10,7
3	Polsko	6,4	Polsko	6,4	Polsko	6,6	Polsko	7,1	Polsko	7,5
4	Slovensko	5,5	Rusko	5,4	Slovensko	5,7	Slovensko	6	Slovensko	5,7
5	Rusko	5,2	Slovensko	5,2	Rusko	5,3	Rusko	5,6	Rusko	5,4
6	Itálie	4,3	Itálie	3,9	Itálie	3,9	Itálie	3,9	Itálie	4
7	Francie	3,9	Rakousko	3,4	Rakousko	3,3	Nizozemsko	3,5	Nizozemsko	3,3
8	Rakousko	3,6	Francie	3,3	Nizozemsko	3,3	Rakousko	3,2	Francie	3,2
9	Nizozemsko	3,4	Nizozemsko	3,2	Francie	3,2	Francie	3,1	Rakousko	3,1
10	Japonsko	3,1	Japonsko	2,4	Maďarsko	2,2	Maďarsko	2,3	Maďarsko	2,4
11	Maďarsko	2,3	USA	2,2	Japonsko	2	Korea	2,2	USA	2,2
12	VB	2,2	Maďarsko	2,2	USA	1,9	USA	2,1	Korea	2,1
13	USA	2,1	VB	2	VB	1,9	Japonsko	2	VB	1,9
14	Belgie	2,1	Belgie	1,8	Belgie	1,8	VB	1,9	Japonsko	1,8
15	Španělsko	1,9	Španělsko	1,8	Korea	1,8	Belgie	1,7	Belgie	1,7
16	Korea	1,3	Korea	1,7	Španělsko	1,6	Španělsko	1,6	Španělsko	1,6

Zdroj: vlastní zpracování na základě dostupných zdrojů z ČSÚ

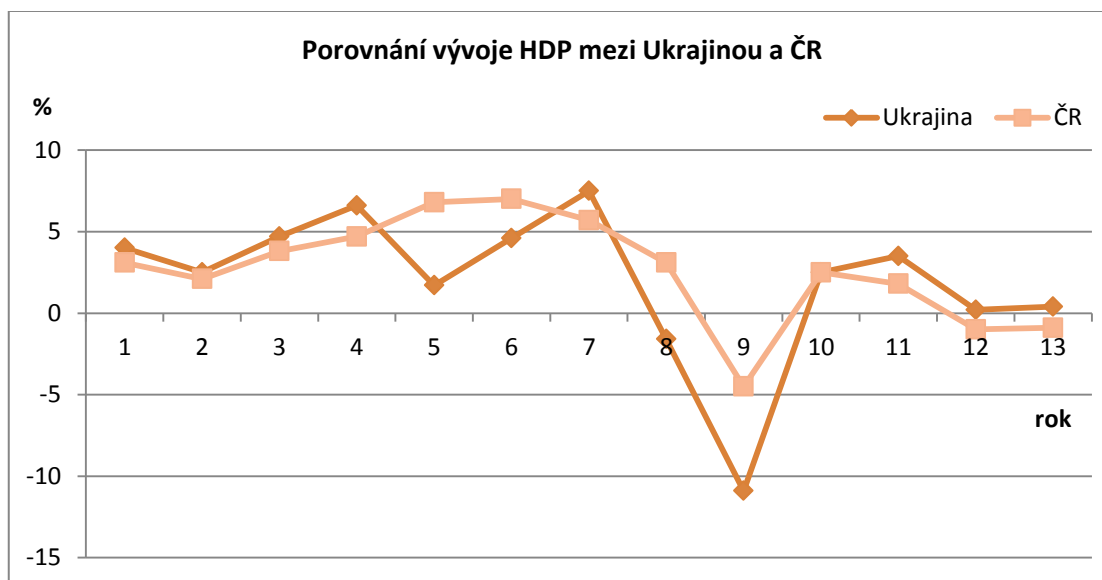
Příloha č. 2 Členství Ukrajiny v mezinárodních organizacích a regionálních uskupeních

- OSN
- Rada Evropy
- OBSE
- UNESCO
- Evropská a středomořská organizace ochrany rostlin
- Evropská konference o poštovní a telekomunikační administraci
- Evropská konference ministrů dopravy
- Evropská konference civilního letectví
- Evropská organizace nejvyšších kontrolních úřadů
- Evropská organizace satelitních komunikací
- Evropská banka pro obnovu a rozvoj
- Multilaterální agentura ochrany investic
- Wassenaarská dohoda o kontrole exportu konvenčních zbraní
- Celosvětová poštovní unie
- Světová energetická rada
- Světová meteorologická organizace
- Světová celní organizace
- Světová obchodní organizace
- Světová organizace intelektuálního vlastnictví
- Světová zdravotnická organizace
- Světová turistická organizace
- Sdružení nezávislých států
- Jednotný ekonomický prostor
- GUUAM
- Dohoda k Energetické chartě
- Dunajská komise
- Smíšená komise ke Smlouvě o rybolovu ve vodách Dunaje
- Schůzka stran Montrealského protokolu o substancích znečišťujících ozón
- Komise pro ochranu mořského života Antarktidy
- Komise pro ochranu Černého moře od znečištění
- Konference smluvních stran Konvence o ochraně močálů

- Konference stran Vídeňské konvence o ochraně ozónové vrstvy
- Konference stran Konvence o ochraně biologické různorodosti
- Konference stran Rámcové konvence OSN pro změny klimatu
- Mezinárodní asociace pro kontrolu jakosti semen
- Mezinárodní asociace rozvoje
- Mezinárodní hydrologická organizace
- Mezinárodní elektrotechnická komise
- Mezinárodní kartografická komise
- Mezinárodní kartografická asociace
- Mezinárodní komise pro vědecký výzkum Středozemního moře
- Mezinárodní mořská organizace
- Mezinárodní organizace nejvyšších kontrolních úřadů
- Mezinárodní organizace pro migraci
- Mezinárodní organizace pro standardizaci
- Mezinárodní organizace pro cukr
- Mezinárodní organizace pro metrologii
- Mezinárodní organizace komisí pro cenné papíry
- Interpol
- Mezinárodní organizace mořského satelitního spojení
- Mezinárodní organizace práce
- Mezinárodní organizace satelitního spojení – Intelsat
- Mezinárodní organizace satelitního spojení – Intersputnik
- Mezinárodní organizace civilního letectví
- Mezinárodní organizace civilní obrany
- Mezinárodní rada pro zrniny
- Mezinárodní finanční korporace
- Mezinárodní agentura pro atomovou energii
- Mezinárodní kancelář pro pěstování a výrobu vína
- Mezinárodní kancelář pro výstavy
- Mezinárodní epizootická kancelář
- Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj
- Mezinárodní měnový fond

- Mezinárodní úřad pro mořské dno
- Mezinárodní telekomunikační unie
- Mezinárodní unie pro ochranu nových druhů rostlin
- Mezinárodní centrum vědeckých a technických informací
- Sjednocený institut nukleárních výzkumů
- Organizace pro průmyslový rozvoj při OSN
- Organizace černomořské ekonomické spolupráce
- Organizace pro zákaz chemických zbraní
- Organizace pro rybolov v severozápadním Atlantiku
- Organizace národních metrologických orgánů států Evropy
- Organizace pro spolupráci železnic
- Stálý arbitrážní soud
- Světová asociace auto-magistrál
- Středoevropská iniciativa

Příloha č. 3 Porovnání vývoje HDP mezi Ukrajinou a ČR v letech 2001 - 2013

Zdroj: vlastní zpracování na základě dostupných zdrojů z ČSÚ

Příloha č. 4 Členství ČR v mezinárodních organizacích a regionálních uskupeních

- Asijsko-evropské setkání
- Asijsko-evropská nadace
- Banka pro vyrovnávání mezinárodních plateb
- Centrální dispečerská organizace propojených energetických soustav
- Mezinárodní stálá komise pro zkoušky ručních palných zbraní
- Rada Evropy
- Evropská organizace pro řízení letového provozu
- EUROCONTROL
- Evropská a Středozevní organizace pro ochranu rostlin
- Evropská banka pro obnovu a rozvoj
- Evropská konference pro civilní letectví
- Evropská konference ministrů dopravy
- Evropská konference pro molekulární biologii
- Evropská telekomunikační družicová organizace
- Haagská konference mezinárodního práva soukromého
- Mezivládní organizace pro mezinárodní železniční dopravu
- Mezinárodní agentura pro atomovou energii
- Mezinárodní banka pro hospodářskou spolupráci
- Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj

- Mezinárodní centrum pro studium a ochranu kulturního bohatství
- Mezinárodní organizace civilního letectví
- Mezinárodní organizace pro kakao
- Mezinárodní organizace kriminální policie
- Mezinárodní rozvojové sdružení
- Mezinárodní úřad pro výstavnictví
- Mezinárodní finanční korporace
- Mezinárodní ústav pro sjednocování soukromého práva
- Mezinárodní ústav chladírenský
- Mezinárodní investiční banka
- Mezinárodní organizace práce
- Mezinárodní námořní organizace
- Mezinárodní námořní družicová organizace
- Mezinárodní směnový fond a skupina Světové banky
- Mezinárodní úřad epizootický
- Mezinárodní organizace pro migraci
- Mezinárodní organizace pro metrologii
- Mezinárodní úřad pro mořské dno
- Intersputnik
- Mezinárodní telekomunikační družicová organizace

- Mezinárodní telekomunikační unie
- Mezinárodní unie pro ochranu přírody a přírodních zdrojů
- Mezinárodní unie pro ochranu přírody a přírodních zdrojů
- Mezinárodní organizace pro ochranu nových odrůd rostlin
- Mezinárodní organizace pro révu a víno
- Spojený ústav jaderných výzkumů
- Multilaterální investiční záruční fond
- Organizace severoatlantické smlouvy
- Organizace pro hospodářskou spolupráci a obchod
- Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě
- Organizace pro zákaz chemických zbraní
- Organizace pro spolupráci železničních drah
- Přípravná komise Organizace Smlouvy o všeobecném zákazu jaderných zkoušek
- Organizace OSN pro výchovu, vědu a kulturu
- Organizace spojených národů pro výživu a zemědělství
- Organizace OSN pro průmyslový rozvoj
- Organizace spojených národů
- Světová poštovní unie
- Rada pro celní spolupráci
- Světová zdravotnická organizace

- Světová organizace duševního vlastnictví
- Světová meteorologická organizace
- Světová organizace turistického ruchu
- Světová obchodní organizace

Příloha č. 5 Přehled tříd harmonizovaného systému

Třída I – Živá zvířata, živočišné produkty

Třída II – Rostlinné produkty

Třída III – Živočišné nebo rostlinné tuky a oleje a výrobky vzniklé jejich štěpením; upravené jedlé tuky; živočišné nebo rostlinné vosky

Třída IV – Výrobky potravinářského průmyslu; nápoje, lihoviny a ocet; tabák a tabákové náhražky

Třída V – Nerostné produkty

Třída VI – Výrobky chemického průmyslu a příbuzných průmyslových odvětví

Třída VII – Plasty a výrobky z plastů; kaučuk a výrobky z kaučuku

Třída VIII – Surové kůže a kožky, usně, kožešiny a výrobky z nich; sedlářské a řemenářské výrobky; cestovní potřeby, kabelky a podobné schránky; výrobky ze střev (jiné než z housenek bource morušového)

Třída IX – Dřevo a dřevěné výrobky; dřevěné uhlí; korek a korkové výrobky; výrobky ze slámy; esparta nebo jiných pletacích materiálů; košíkářské a proutěné výrobky

Třída X – Buničina ze dřeva nebo jiných celulósových vláknovin; sběrový papír nebo lepenka (odpad a výmět); papír nebo lepenka a výrobky z nich

Třída XI – Textilie a textilní výrobky

Třída XII – Obuv, pokrývky hlavy, deštníky, slunečníky, vycházkové hole, sedací hole, biče, jezdecké bičíky a jejich části a součásti; upravená péra a výrobky z nich; umělé květin; výrobky z vlasů

Třída XIII – Výrobky z kamene, sádry, cementu, osinku (azbestu), slídy nebo podobných materiálů; keramika; sklo a skleněné výrobky

Třída XIV – Přírodní nebo uměle pěstované perly, drahokamy nebo polodrahokamy, drahé kovy, kovy plátované drahými kovy a výrobky z nich; bižuterie; mince

Třída XV – Obecné kovy a výrobky z obecných kovů

Třída XVI – Stroje a mechanické zařízení; elektrická zařízení; jejich části a součásti; přístroje pro záznam a reprodukci zvuku, přístroje pro záznam a reprodukci televizního obrazu a zvuku a části, součásti a příslušenství těchto přístrojů

Třída XVII – Vozidla, letadla, plavidla a dopravní zařízení

Třída XVIII – Optické, fotografické, kinematografické, měřicí, kontrolní, jemnomechanické, zdravotnické nebo lékařské přístroje a zařízení, hodiny a hodinky; hudební nástroje; jejich části, součásti a příslušenství

Třída XIX – Zbraně a střelivo; jejich části, součásti a příslušenství

Třída XX – Různé výrobky

Třída XXI – Umělecká díla, sběratelské předměty a starožitnosti

Příloha č. 6 Vybrané vývozní komodity z Ukrajiny do ČR

Vybrané vývozní komodity z Ukrajiny do ČR																
Kód zboží	Položka	hodnota v tis. Kč														
		pro rok														
		1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
8	Ovoce, ořechy, jedle slupky	8 049	44 489	24 841	49 390	51 758	41 840	140 308	89 991	90 531	67 017	28 107	56 070	71 987	98 613	91 469
26	Rudy kovů strusky popely	3 590 447	5 750 532	5 644 420	5 447 395	6 003 102	8 567 078	7 646 197	8 213 624	8 129 888	11 897 021	7 549 925	11 787 630	15 614 034	13 567 209	14 926 747
27	Paliva oleje a výrobky	367 544	916 253	975 604	823 827	878 080	1 179 336	1 014 251	1 108 388	1 062 909	1 054 632	730 730	1 943 701	3 832 860	4 043 294	3 476 693
28	Chemické výrobky	171 950	116 036	155 726	110 659	80 142	133 624	150 616	243 034	192 016	291 783	104 441	122 845	169 478	132 734	119 701
29	Výrob. chemické, organ.	158 404	133 868	175 285	144 832	217 477	292 558	626 180	444 546	440 550	301 690	27 345	97 172	118 996	349 315	309 317
31	Hnojiva	29 202	63 349	170 236	135 605	69 343	152 861	96 614	16 973	29 999	55 938	11 053	2 964	2 963	9 944	25 502
44	Dřevo uhlí, dřevěné výrob.	144 712	283 805	243 167	240 481	246 651	287 832	329 384	281 433	343 519	323 682	276 952	395 549	600 008	591 252	584 552
72	Železo a ocel	1 031 061	1 555 440	1 778 716	274 426	1 515 171	3 519 408	510 955	2 942 370	2 512 502	2 401 062	983 786	4 503 727	3 061 844	1 640 569	1 684 878
76	Hliník a výrobky z hliníku	335 781	545 110	397 584	365 961	543 312	563 823	810 590	440 010	806 212	1 049 273	182 019	226 969	117 993	41 212	18 052
84	Reaktory, kotle, přístroje	369 177	288 615	241 234	274 426	261 566	185 766	226 582	227 327	230 331	267 550	303 771	173 830	229 845	284 743	472 715
85	Přístroje el. Záznamu, TV	15 847	24 120	42 283	96 247	120 185	135 013	201 235	486 826	852 900	911 962	945 344	1 202 360	1 609 996	1 889 319	2 534 896
90	Optické foto	4 333	5 027	60 686	125 224	27 163	21 963	16 839	13 516	20 377	16 414	10 052	54 858	105 550	41 174	138 128
94	Nábytek lůžkoviny	17 059	23 131	34 013	32 057	24 403	35 736	40 772	56 014	80 203	77 524	197 548	262 994	331 482	240 053	207 257

Zdroj: vlastní zpracování na základě dostupných zdrojů z ITC

Příloha č. 7 Hlavní vývozní komodity z ČR na Ukrajinu v období 1999 – 2013

Vybrané vývozní komodity z ČR na Ukrajinu																
Kód zboží	Položka	hodnota v tis. Kč														
		pro rok														
		1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
10	Obilí	1069	285855	1609	1679	67703	6689	3162	10984	8248	28895	2689	6010	23154	19440	16396
11	Mlýnské výrobky, slad, škroby	128 654	31 556	13 447	13 931	1 973	724	3 920	16 615	4 706	6 877	2 760	10 797	17 860	43 670	17 755
29	Výrobky chemické, organické	128 566	247 817	250 977	142 761	175 097	163 081	174 833	131 615	127 987	141 057	160 774	391 876	454 927	368 565	273 676
30	Výrobky farmaceutické	148 709	230 985	348 084	296 180	253 294	270 598	290 361	364 160	368 416	356 296	372 993	366 772	496 621	554 556	581 984
39	Plasty a výrobky z nich	408 356	468 067	527 338	528 663	714 568	1 170 852	1 840 666	2 129 031	2 364 238	2 118 970	1 843 973	2 314 500	2 098 464	2 385 193	2 030 641
48	Papír, karton, lepenka a vyr.	288 489	302 827	479 496	550 630	550 652	479 388	520 115	599 261	602 239	743 117	653 668	428 598	415 541	255 169	267 507
73	Výrobky ze železa nebo oceli	106 555	155 428	215 149	224 845	472 772	408 961	775 405	781 217	1 055 920	955 967	640 190	975 414	862 560	712 067	817 306
76	Hliník a výrobky z hliníku	90 242	102 141	160 404	124 831	156 813	191 994	233 043	216 934	226 701	148 727	114 867	137 889	134 830	131 821	165 400
84	Reaktory, kotle, přístroje	701 402	1 087 094	1 326 099	1 282 694	2 306 102	2 747 902	3 881 850	5 756 849	5 964 971	6 662 914	4 738 824	3 805 019	6 495 089	9 158 924	10 323 889
85	Přístroje el. záznamu, TV	240 642	380 407	440 544	554 099	609 263	1 990 716	3 401 591	3 058 207	2 930 799	2 694 057	1 765 478	2 969 008	5 003 213	7 296 681	6 809 261
86	Lokomotivy, vozy, mech. zař.	152 432	97 639	246 210	70 938	113 851	84 790	65 623	66 472	151 447	300 906	133 125	177 277	883 318	2 575 538	767 781
87	Vozidla motorová, traktory	537 915	989 551	1 625 427	1 867 551	293 458	2 274 131	3 194 721	4 973 604	5 817 681	5 753 397	1 180 436	2 527 458	4 356 563	5 368 812	4 462 636
94	Nábytek lůžkoviny	102 030	130 843	92 372	205 249	215 353	202 431	162 788	587 914	658 011	693 759	129 408	182 477	257 459	235 042	240 086

[Zdroj: vlastní zpracování na základě dostupných zdrojů z ITC](#)

Příloha č. 4 Komoditní struktura Ukrajiny z hlediska vývozu

Kód zboží	Název položky	v tis. USD									
		2009	pořadí	2010	pořadí	2011	pořadí	2012	pořadí	2013	pořadí
0	Celkem	39 694 837	-	51 428 968	-	68 391 865	-	68 693 350	-	63 319 428	-
4	Mléko, vejce, med	476 433	15	648 753	15	703 730	16	612 214	19	691 716	17
10	Obilí	3 556 193	2	2 467 048	7	3 617 213	5	6 971 045	2	6 371 330	2
12	Semena, plody	1 040 368	9	1 085 658	11	1 434 804	12	1 753 970	10	2 048 036	10
15	Tuky a oleje (živočišné, rostlinné)	1 796 017	7	2 617 297	4	3 396 400	7	4 171 071	3	3 507 073	5
18	Kakao a kakaové přípravky	448 552	17	591 909	16	675 714	17	662 328	18	556 804	19
22	Nápoje, tekutiny	458 629	16	443 688	21	383 025	22	384 976	21	411 313	20
23	Zbytky, krmiva, odpad potravinářského průmyslu	322 094	21	479 070	19	626 635	20	877 721	15	923 388	15
25	Sůl, síra, zeminy, sádra, vápno	429 163	18	493 733	18	651 984	19	704 529	17	711 841	16
26	Rudy kovů, strusky, popely	1 340 146	8	2 576 164	5	3 916 702	3	3 306 153	7	3 917 528	3
27	Paliva, oleje	2 130 777	5	3 661 423	2	5 691 060	2	3 639 718	6	2 865 382	7
28	Výrobky chemické sloučeniny kovů	687 399	13	1 129 361	10	1 793 953	11	1 695 434	12	1 744 291	11
29	Výrobky, chemické a organické	152 341	22	445 509	20	653 508	18	398 223	20	232 509	22
31	Hnojiva	857 845	10	940 632	12	1 819 587	10	1 786 448	11	1 171 082	12
39	Plasty a výrobky z nich	394 974	20	510 674	17	764 780	15	780 047	16	600 304	18
44	Dřevo, uhlí, dřevěné výrobky	664 797	14	827 980	13	1 072 781	13	1 059 606	13	1 143 721	13
48	Papír, karton, lepenka	699 908	12	822 753	14	963 013	14	1 007 647	14	1 079 830	14
62	Oděvy a oděvní doplňky (jiné než pletené)	426 824	19	420 425	22	481 692	21	158 829	22	400 151	21
72	Železo a ocel	10 251 347	1	14 626 506	1	18 464 921	1	15 328 295	1	14 319 253	1
73	Výrobky ze železa nebo oceli	1 946 908	6	1 993 609	9	2 838 507	9	2 836 974	9	2 590 099	8
84	Reaktory, kotle	2 771 225	3	3 121 061	3	3 569 835	6	3 786 908	5	3 840 433	4
85	Přístroje el. Záznamu	2 225 275	4	2 540 708	6	3 177 812	8	3 230 771	8	3 133 971	6
86	Lokomotivy, mechanická dopravní zařízení	777 062	11	2 400 888	8	3 806 714	4	4 107 177	4	2 463 160	9

Zdroj: vlastní zpracování na základě dostupných údajů z ITC

Příloha č. 5 Komoditní struktura Ukrajiny z hlediska dovozu

Kód zboží	Název položky	v tis. USD									
		2009	pořadí	2010	pořadí	2011	pořadí	2012	pořadí	2013	pořadí
0	Celkem	45 411 935	-	60 736 181	-	82 606 633	-	84 655 631	-	76 984 874	-
2	Maso a droby - požitelné	568 481	14	457 957	18	292 132	21	721 942	16	628 490	18
3	Ryby, koryši, měkkýši a ost.	471 196	17	568 555	16	503 082	17	687 669	17	864 247	15
4	Mléko, vejce, med	140 434	22	135 382	22	150 292	22	196 360	22	262 774	22
8	Ovoce, ořechy, plody	631 895	11	733 329	14	683 331	15	1 130 009	12	1 243 034	10
15	Tuky a oleje (živočišné, rostlinné)	374 239	19	451 552	19	468 666	18	406 252	20	403 191	21
21	Potravinové přípravky	421 829	18	466 451	17	592 057	16	593 517	18	659 326	17
27	Paliva, oleje	14 638 725	1	19 602 720	1	28 605 296	1	26 192 810	1	21 236 936	1
29	Výrobky chemické a organické	544 329	15	650 455	15	940 902	13	920 318	14	758 995	16
30	Výrobky farmaceutické	2 191 322	4	2 526 651	6	2 878 986	6	3 307 951	6	3 100 805	6
33	Kosmetické přípravky	685 533	9	772 168	13	820 455	14	857 504	15	926 846	14
34	Mýdlo, prací přípravky	372 160	20	399 497	20	439 478	19	434 764	19	457 289	19
38	Různé chemické výrobky	598 983	13	897 988	9	1 211 302	9	1 299 437	9	1 305 227	9
39	Plasty a výrobky z nich	2 084 209	5	2 790 899	5	3 413 516	5	3 413 909	5	3 553 475	5
40	Kaučuk a výrobky z nich	522 158	16	794 160	12	1 084 781	10	1 053 159	13	1 040 744	13
48	Papír, karton, lepenky	1 202 962	7	1 438 603	8	1 582 430	8	1 575 388	8	1 684 710	8
70	Sklo a skleněné výrobky	228 415	21	306 321	21	411 313	20	398 874	21	411 984	20
72	Železo a ocel	1 117 506	8	1 921 365	7	2 776 840	7	2 299 283	7	2 231 717	7
73	Výrobky ze železa nebo oceli	619 667	12	884 482	10	1 179 359	11	1 283 088	10	1 206 167	11
84	Reaktory, kotle	3 890 033	2	4 484 021	2	7 112 367	2	7 226 666	2	6 910 504	2
85	Přístroje el. záznamu	2 348 744	3	3 674 961	3	5 647 231	3	5 951 607	3	5 559 201	3
87	Motorová vozidla, traktory	1 962 756	6	3 320 579	4	5 443 519	4	5 948 613	4	5 444 143	4
90	Optické přístroje, foto	645 927	10	853 425	11	1 018 469	12	1 186 600	11	1 061 385	12

Zdroj: vlastní zpracování na základě dostupných údajů z ITC

СИСТЕМА СЕРТИФИКАЦИИ ГОСТ Р
ФЕДЕРАЛЬНОЕ АГЕНТСТВО ПО ТЕХНИЧЕСКОМУ РЕГУЛИРОВАНИЮ И МЕТРОЛОГИИ

СЕРТИФИКАТ СООТВЕТСТВИЯ

№

Срок Действия с

по

№ 0 8

ОРГАН ПО СЕРТИФИКАЦИИ

ПРОДУКЦИЯ

КОД ОК 005 (ОКП):

СООТВЕТСТВУЕТ ТРЕБОВАНИЯМ НОРМАТИВНЫХ ДОКУМЕНТОВ

КОД ТН ВЭД России:

ИЗГОТОВИТЕЛЬ

СЕРТИФИКАТ ВЫДАН

НА ОСНОВАНИИ

ДОПОЛНИТЕЛЬНАЯ ИНФОРМАЦИЯ

Руководитель органа

подпись

инициалы, фамилия

М.П.

Эксперт

подпись

инициалы, фамилия

Сертификат не применяется при обязательной сертификации